

Projekt
z dnia 24 marca 2009 r.

U S T A W A
z dnia 2009 r.
o biegłych sądowych¹⁾

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) warunki oraz tryb nabywania, zawieszania i utraty prawa do wykonywania czynności biegłego sądowego przez osoby fizyczne;
- 2) warunki oraz tryb nabywania, zawieszania i utraty statusu instytucji specjalistycznej uprawnionej do wydawania opinii;
- 3) zasady prowadzenia list biegłych sądowych;
- 4) zasady prowadzenia list instytucji specjalistycznych;
- 5) zasady wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 6) zasady wydawania opinii przez instytucje specjalistyczne;
- 7) zasady finansowania czynności biegłego sądowego;
- 8) zasady finansowania wydawania opinii przez instytucje specjalistyczne.

Art. 2. Biegły sądowy przy wykonywaniu czynności biegłego sądowego korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Art. 3. Tytułu „biegły sądowy” może używać wyłącznie osoba ustanowiona biegłym sądowym przez prezesa sądu okręgowego i wpisana na listę biegłych sądowych.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się: dekret z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Art. 4. Wykonywanie czynności biegłego sądowego polega, w szczególności na:

- 1) wydawaniu opinii, na które składa się sporządzenie opinii oraz jej złożenie w sądzie, prokuraturze lub innym organie prowadzącym postępowanie karne;
- 2) udziale w przeprowadzeniu dowodu.

Art. 5. Prawo do wydawania opinii mają też instytucje specjalistyczne ustanowione przez prezesa sądu okręgowego i wpisane na listę instytucji specjalistycznych.

Art. 6. Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, policyjne laboratoria kryminalistyczne, rodzinne ośrodki diagnostyczno – konsultacyjne, jednostki naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2008 r. Nr 169, poz. 1049) oraz zakłady opieki zdrowotnej w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 143, poz. 1032, Nr 191, poz. 1410, z 2007 r. Nr 14, poz. 89, Nr 123, poz. 849, Nr 166, poz. 1172, Nr 176, poz. 1240, Nr 181, poz. 1290 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 i Nr 234, poz. 1570), mają prawo do wydawania opinii bez konieczności spełnienia warunków, o których mowa w art. 5.

Art. 7. W przypadku gdy powołanie biegłego sądowego, instytucji specjalistycznej albo Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, policyjnych laboratoriów kryminalistycznych, rodzinnych ośrodków diagnostyczno – konsultacyjnych, jednostki naukowej lub zakładu opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 6, jest niemożliwe lub utrudnione, do wykonywania czynności biegłego może być powołana osoba nie ustanowiona biegłym sądowym, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie, bądź instytucja nie ustanowiona instytucją specjalistyczną.

Art. 8. Czynności biegłego sądowego związane z dostępem do informacji niejawnych wykonuje osoba dopuszczona do informacji niejawnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 149, poz. 1078, Nr 218, poz. 1592, Nr 220, poz. 1600 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056).

Rozdział 2

Biegli sądowi

Art. 9. 1. Bieglym sadowym moze zostac ustanowiona osoba fizyczna, ktora:

- 1) ma obywatelstwo polskie albo obywatelstwo jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 2) zna język polski;
- 3) nie ukończyła 70 roku życia;
- 4) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 5) posiada nieposzlakowaną opinię i swoim zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 6) posiada teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w dziedzinie i specjalności, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego i co najmniej pięcioletnią praktykę w tej dziedzinie i specjalności;
- 7) posiada uprawnienia do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego, o ile są one wymagane odrębnymi przepisami;
- 8) nie podlega zakazowi wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego;
- 9) nie była karana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 10) nie jest podejrzana albo oskarżona o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 11) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do wykonywania czynności biegłego sądowego.

2. Do ustalenia zdolności do wykonywania czynności biegłego sądowego, ze względu na stan zdrowia, o której mowa w ust. 1 pkt 11, stosuje się odpowiednio przepisy o ustroju sądów powszechnych regulujące zakres i sposób przeprowadzania badań kandydatów do objęcia urzędu sędziego.

Art. 10. 1. Ustanowienie bieglym sadowym nastepuje na wniosek osoby fizycznej.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) dokumenty potwierdzające posiadanie wiadomości specjalnych, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 6, oraz dokumenty potwierdzające wykonywanie przez okres co najmniej 5 lat praktyki zawodowej w dziedzinie objętej wnioskiem;
- 2) dokumenty potwierdzające posiadanie odpowiednich uprawnień w dziedzinie, w której uzyskanie uprawnień zawodowych jest regulowane;
- 3) opinię właściwej instytucji, samorządu zawodowego, stowarzyszenia bądź pracodawcy;
- 4) inne dokumenty, które mogą mieć wpływ na ocenę kwalifikacji osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, w przypadku ich posiadania;
- 5) informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed dniem złożenia wniosku;
- 6) oświadczenie osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, że nie jest podejrzana ani oskarżona o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 7) zaświadczenia o zdolności do wykonywania czynności biegłego sądowego ze względu na stan zdrowia;
- 8) oświadczenie osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, czy kiedykolwiek była ustanowiona biegłym sądowym, bądź ubiegła się o takie ustanowienie.

3. Jeżeli w dziedzinie, w której osoba ubiegająca się o ustanowienie biegłym sądowym wykonuje praktykę zawodową nie są przewidziane jakiegokolwiek uprawnienia, można poprzestać na dołączeniu do wniosku dokumentu potwierdzającego wykonywanie przez okres co najmniej 5 lat praktyki zawodowej w tej dziedzinie.

4. Prezes sądu okręgowego może odstąpić od wymogu złożenia przez osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym opinii, o której mowa w ust. 2 pkt 3, jeżeli w danej dziedzinie brak podmiotu uprawnionego do wydania opinii albo uprawniony podmiot uchyla się od jej wydania.

Art. 11. 1. Prezes sądu okręgowego zwraca się do właściwego organu Policji o nadesłanie informacji o osobie ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, obejmują zebrane w ramach wywiadu środowiskowego dane o:

- 1) zachowaniach świadczących o naruszeniu porządku prawnego;

- 2) kontaktach ze środowiskami przestępczymi lub grupami środowiskowymi patologii społecznej i o charakterze tych kontaktów;
- 3) zachowaniach wskazujących na uzależnienie od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych.

3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb uzyskiwania informacji przez organy Policji o osobie ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym oraz wzór kwestionariusza tej informacji, mając na względzie specyfikę obowiązków biegłego sądowego oraz prawa i wolności chronione konstytucyjnie, a także potrzebę oceny spełnienia przez osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym warunku posiadania nieposzlakowanej opinii.

Art. 12. Przed wpisem na listę biegłych sądowych prezes sądu okręgowego informuje osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym o przepisach dotyczących praw i obowiązków biegłego sądowego. Osoba ubiegająca się o ustanowienie biegłym sądowym składa pisemne oświadczenie o znajomości tych przepisów.

Art. 13. 1. Ustanowienie biegłym sądowym następuje na pięcioletnią kadencję.
2. Kadencja upływa z końcem roku kalendarzowego.

Art. 14. 1. Przed dopuszczeniem do czynności biegłego osoby nieustanowionej biegłym sądowym, sąd albo prokurator może zwrócić się do prezesa sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia postępowania z wnioskiem o wystąpienie do Policji o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w stosunku do tej osoby. We wniosku należy określić powody, dla których przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest niezbędne.

2. Do wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 11.

Art. 15.1. Prezes sądu okręgowego prowadzi listę biegłych sądowych ustanowionych przy sądzie okręgowym, według dziedzin.

2. Na liście biegłych sądowych zamieszcza się:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) adres do korespondencji;
- 3) numer telefonu i posiadany adres poczty elektronicznej;

- 4) informację o specjalności, w której biegły sądowy jest uprawniony do wykonywania czynności;
- 5) informację o uzyskanych stopniach naukowych, tytule naukowym, stopniach w zakresie sztuki, tytule w zakresie sztuki albo innych stopniach lub tytułach uzyskanych w określonej dziedzinie;
- 6) datę rozpoczęcia i zakończenia kadencji;
- 7) datę oraz informację o czasie trwania zawieszenia w wykonywaniu czynności biegłego sądowego.

3. Biegły sądowy zgłasza prezesowi sądu okręgowego zmiany danych zamieszczonych na liście biegłych sądowych, o których mowa w ust. 2 pkt 1- 5 w terminie 30 dni od daty zaistnienia zdarzenia powodującego zmianę.

4. Niezgłoszenie zmiany danych objętych wpisem, stanowi podstawę do zawieszenia w wykonywaniu czynności biegłego sądowego na czas niezbędny do ich uzupełnienia uzgodniony z biegłym sądowym. Nieuzupełnienie danych w okresie zawieszenia stanowi podstawę do zwolnienia z funkcji biegłego sądowego.

5. Prezes sądu okręgowego dokonuje zmiany danych zamieszczonych na liście biegłych sądowych, na wniosek biegłego sądowego albo z urzędu.

6. Prezes sądu okręgowego usuwa z listy biegłych sądowych dane biegłego sądowego, w przypadku jego śmierci, zwolnienia z funkcji albo upływu kadencji.

7. Prezes sądu okręgowego niezwłocznie po dokonaniu zmiany, o której mowa w ust. 5 albo 6, przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości informację o dokonanej zmianie.

Art. 16. 1. Do wniosku o ustanowienie biegłym sądowym na kolejną pięcioletnią kadencję, złożonego w trakcie trwania kadencji, biegły sądowy dołącza dokumenty wymienione w art. 10 ust. 2 pkt 5, 6 i 7, a także przedstawia dokumenty lub oświadczenie stwierdzające doskonalenie własnych kwalifikacji, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 50.

2. W przypadku złożenia przez biegłego sądowego wniosku, o którym mowa w ust. 1, bądź w przypadku złożenia przez osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym oświadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 2 pkt 8 potwierdzającego, iż była ustanowiona biegłym sądowym bądź ubiegała się o ustanowienie, prezes sądu okręgowego pozyskuje informacje o sposobie wykonywania czynności biegłego sądowego przez tę osobę, bądź informacje o przyczynach odmowy ustanowienia.

3. Do biegłego sądowego, o którym mowa w ust. 1, art. 11 stosuje się odpowiednio.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się najpóźniej na 3 miesiące przed upływem kadencji.

Art. 17. 1. Prezes sądu okręgowego może powołać, w drodze zarządzenia, Komisję do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym, dla każdej z dziedzin i specjalności.

2. Komisja składa się z trzech osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną z zakresu problematyki objętej daną dziedziną i specjalnością oraz spełniających warunki, o których mowa w art. 9 ust.1 pkt 1-4, 9 i 10. Kandydat na członka Komisji składa prezesowi sądu okręgowego informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed dniem złożenia wniosku oraz oświadczenie, że nie jest podejrzany albo oskarżony o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

3. Prezes sądu okręgowego wyznacza, spośród członków Komisji, przewodniczącego Komisji.

4. Kadencja Komisji trwa pięć lat.

5. Przed upływem kadencji członek Komisji może być odwołany wskutek niewykonywania obowiązków członka, niezdolności do ich wykonywania, zrzeczenia się członkostwa, bądź utraty któregokolwiek z warunków, niezbędnych do pełnienia funkcji członka Komisji.

6. Obsługę biurową Komisji zapewnia prezes sądu okręgowego.

7. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegów związanych z udziałem w pracach Komisji na zasadach określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

8. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 7, wynosi 15 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, za zaopiniowanie przygotowania zawodowego jednej osoby ubiegającej się o wpis na listę biegłych sądowych.

Art. 18. 1. Komisja, o której mowa w art. 17, przedstawia prezesowi sądu okręgowego, na jego wniosek, pisemną opinię na temat przygotowania zawodowego osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, sporządzoną na podstawie dokumentów wymienionych w art.

10 ust. 2 pkt 1-4, po przeprowadzeniu rozmowy kwalifikacyjnej. Z rozmowy kwalifikacyjnej Komisja sporządza protokół.

2. Jeżeli Komisja uzna, że do wniosku należy dołączyć inne dokumenty, zwraca się do prezesa sądu okręgowego o wezwanie osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym do ich uzupełnienia.

3. W przypadku ubiegania się o ustanowienie biegłym sądowym w warunkach określonych w art. 16 ust. 2, Komisja, przy wydawaniu opinii, uwzględnia przedstawione przez prezesa sądu okręgowego informacje o sposobie wykonywania czynności biegłego sądowego.

4. W przypadku braku jednomyślności członków Komisji opinia zawiera stanowisko każdego z członków Komisji.

Art. 19. 1. Prezes sądu okręgowego, w drodze decyzji, ustanawia albo odmawia ustanowienia biegłym sądowym.

2. Wniosek złożony przed upływem roku od daty wydania ostatecznej decyzji o odmowie ustanowienia biegłym sądowym pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 20. 1. Biegły sądowy składa wobec prezesa sądu okręgowego przyrzeczenie według następującej roty:

„Świadomy znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem, przyrzekam uroczyście, że czynności biegłego sądowego będę wykonywać sumiennie i bezstronnie, dochowując tajemnicy prawnie chronionej.”.

2. Po złożeniu przyrzeczenia biegły sądowy składa podpis pod jego rotą.

3. Po odebraniu przyrzeczenia prezes sądu okręgowego dokonuje wpisu biegłego sądowego na listę biegłych sądowych.

Art. 21. Biegły sądowy jest obowiązany niezwłocznie zgłosić prezesowi sądu okręgowego, iż:

- 1) wszczęto wobec niego postępowanie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,
- 2) zapadł wobec niego prawomocny wyrok skazujący,
- 3) utracił uprawnienia w dziedzinie, w której wykonywał czynności biegłego sądowego.

Art. 22. Prezes sądu okręgowego zawiesza, w drodze decyzji, biegłego sądowego w wykonywaniu czynności, jeżeli:

- 1) przy wszczęciu lub w toku postępowania o częściowe bądź całkowite ubezwłasnowolnienie biegłego sądowego ustanowiono doradcę tymczasowego;
- 2) przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie, w którym można orzec zakaz wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły wykonuje czynności biegłego sądowego;
- 3) przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie, w którym można orzec o cofnięciu uprawnień do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły sądowy wykonuje czynności biegłego;
- 4) przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;

Art. 23. Prezes sądu okręgowego może zawiesić, w drodze decyzji, biegłego sądowego w wykonywaniu czynności, jeżeli:

- 1) wniósł o to sam biegły sądowy z powodu długotrwałej choroby lub z innych ważnych przyczyn;
- 2) przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) prowadzone jest postępowanie o zwolnienie biegłego sądowego z funkcji.

Art. 24. Zawieszenie, o którym mowa w art. 22 – 23 trwa do czasu ustania przyczyny zawieszenia, nie dłużej niż do upływu kadencji.

Art. 25. Prezes sądu okręgowego zwalnia biegłego sądowego z funkcji, w drodze decyzji, w przypadku:

- 1) wniosku biegłego sądowego o zwolnienie z funkcji;
- 2) utraty przez biegłego sądowego wymogów, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, 4, 5, 7, 8;
- 3) prawomocnego skazania biegłego sądowego za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

- 4) gdy z powodu choroby lub utraty sił stał się trwale niezdolny do wykonywania czynności biegłego sądowego.

Art. 26. Prezes sądu okręgowego może zwolnić biegłego sądowego z funkcji, w drodze decyzji, w przypadku:

- 1) prawomocnego skazania za nieumyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 2) nieuzasadnionej odmowy wydania opinii;
- 3) wydania opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej;
- 4) wydania opinii z niedającym się usprawiedliwić opóźnieniem.

Art. 27. Przed wydaniem decyzji o zwolnieniu biegłego sądowego z funkcji, prezes sądu okręgowego wysłuchuje biegłego sądowego, chyba że nie jest to możliwe.

Art. 28. Biegły sądowy zwolniony z funkcji może ubiegać się ponownie o ustanowienie biegłym sądowym nie wcześniej niż po upływie roku od daty wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie zwolnienia z funkcji.

Rozdział 3

Instytucje uprawnione do wydawania opinii

Art. 29. Instytucją specjalistyczną może zostać ustanowiona instytucja będąca osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność sądową i która:

- 1) zatrudnia lub pozostaje w stałym stosunku zlecenia z co najmniej jednym biegłym sądowym, ustanowionym w dziedzinie i specjalności, w której instytucja zamierza wydawać opinie;
- 2) posiada warunki organizacyjno – techniczne niezbędne dla wydawania opinii w dziedzinie i specjalności, w której instytucja zamierza sporządzać opinie.

Art. 30. 1. Ustanowienie instytucją specjalistyczną następuje na wniosek instytucji.

2. Wniosek powinien zawierać:

- 1) nazwę oraz siedzibę instytucji;
- 2) formę prawną prowadzonej działalności;

- 3) numer i datę wpisu do właściwego rejestru w przypadku obowiązkowej rejestracji prowadzonej działalności;
- 4) wskazanie osoby uprawnionej do reprezentowania instytucji;
- 5) dziedzinę i specjalność, w której instytucja zamierza wydawać opinie;
- 6) wskazanie osoby wpisanej na listę biegłych sądowych, o której mowa w art. 29 pkt 1, w dziedzinie i specjalności, w której instytucja zamierza wydawać opinie;

3. Do wniosku należy dołączyć dokument potwierdzający zatrudnienie bądź pozostawanie w stałym stosunku zlecenia z biegłym sądowym, informację na temat warunków organizacyjno – technicznych niezbędnych dla wydawania opinii w danej dziedzinie i specjalności oraz oświadczenie osoby uprawnionej do reprezentowania instytucji, czy instytucja była kiedykolwiek ustanowiona instytucją specjalistyczną, bądź ubiegała się o takie ustanowienie.

Art. 31. 1. Prezes sądu okręgowego może powołać, w drodze zarządzenia, Komisję do opiniowania warunków organizacyjno – technicznych posiadanych przez instytucję ubiegającą się o ustanowienie instytucją specjalistyczną, dla każdej z dziedzin i specjalności.

2. Komisja składa się z trzech osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną z zakresu problematyki objętej daną dziedziną i specjalnością oraz spełniających warunki, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1-4, 9 i 10. Kandydat na członka Komisji składa prezesowi sądu okręgowego informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed dniem złożenia wniosku oraz oświadczenie, że nie jest podejrzany albo oskarżony o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

3. Prezes sądu okręgowego wyznacza, spośród członków Komisji, przewodniczącego Komisji.

4. Kadencja Komisji trwa pięć lat.

5. Przed upływem kadencji członek Komisji może być odwołany wskutek niewykonywania obowiązków członka, niezdolności do ich wykonywania, zrzeczenia się członkostwa, bądź utraty któregokolwiek z warunków niezbędnych do pełnienia funkcji członka Komisji.

6. Obsługę biurową Komisji zapewnia prezes sądu okręgowego.

7. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegów związanych z udziałem w pracach Komisji na zasadach określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

8. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 7, wynosi 15 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, za zaopiniowanie warunków organizacyjno – technicznych instytucji ubiegającej się o ustanowienie instytucją specjalistyczną.

Art. 32. 1. Komisja, o której mowa w art. 31, przedstawia prezesowi sądu okręgowego, na jego wniosek, pisemną opinię na temat zaplecza organizacyjno – technicznego instytucji ubiegającej się o ustanowienie instytucją specjalistyczną, sporządzoną na podstawie dokumentów wymienionych w art. 30 ust. 3 oraz rozmowy z przedstawicielem instytucji wskazanym przez osobę uprawnioną do jej reprezentowania. Z rozmowy Komisja sporządza protokół.

2. Jeżeli Komisja uzna, że złożone dokumenty zawierają niewystarczające informacje należy dołączyć inne dokumenty, zwraca się do prezesa sądu okręgowego o wezwanie instytucji ubiegającej się o ustanowienie instytucją specjalistyczną do ich uzupełnienia.

3. W przypadku ubiegania się o ustanowienie instytucją specjalistyczną przez instytucję, która była już wcześniej ustanowiona instytucją specjalistyczną, Komisja, przy wydawaniu opinii, uwzględnia przedstawione przez prezesa sądu okręgowego informacje o sposobie wydawania opinii przez instytucję.

4. W przypadku braku jednomyślności członków Komisji opinia zawiera stanowisko każdego z członków Komisji.

Art. 33. 1. Prezes sądu okręgowego, w drodze decyzji, ustanawia albo odmawia ustanowienia instytucją specjalistyczną.

2. Wniosek złożony przed upływem roku od daty wydania ostatecznej decyzji o odmowie ustanowienia instytucją specjalistyczną pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 34. 1. Ustanowienie instytucją specjalistyczną następuje na pięcioletnią kadencję.

2. Kadencja upływa z końcem roku kalendarzowego.

Art. 35. 1. Prezes sądu okręgowego prowadzi listę instytucji specjalistycznych ustanowionych przy sądzie okręgowym, według dziedzin.

2. Na liście instytucji specjalistycznych zamieszcza się:

- 1) nazwę oraz siedzibę instytucji;
- 2) formę prawną prowadzonej działalności;

- 3) adres do korespondencji;
- 4) numer telefonu i posiadany adres poczty elektronicznej;
- 5) informację o specjalności, w której instytucja jest uprawniona do wydawania opinii;
- 6) imię i nazwisko biegłego sądowego, o którym mowa w art. 29 pkt 1;
- 7) informację o dacie rozpoczęcia i zakończenia kadencji;
- 8) datę oraz informację o czasie trwania zawieszenia uprawnień do wydawania opinii.

3. Osoba uprawniona do reprezentowania instytucji specjalistycznej zgłasza prezesowi sądu okręgowego zmiany danych zamieszczonych na liście instytucji specjalistycznych, o których mowa w ust. 2 pkt 1- 6, w terminie 30 dni od daty zaistnienia zdarzenia powodującego zmianę.

4. Niezgłoszenie zmiany danych objętych wpisem, stanowi podstawę do zawieszenia w uprawnieniach do wydawania opinii na czas niezbędny do ich uzupełnienia uzgodniony z osobą uprawnioną do reprezentowania instytucji. Nieuzupełnienie danych w okresie zawieszenia stanowi podstawę do pozbawienia instytucji statusu instytucji specjalistycznej.

5. Prezes sądu okręgowego dokonuje zmian danych zamieszczonych na liście na wniosek osoby uprawnionej do reprezentowania instytucji albo z urzędu.

6. Prezes sądu okręgowego usuwa z listy instytucji specjalistycznych dane instytucji specjalistycznej, w przypadku utraty statusu przez instytucję specjalistyczną albo upływu kadencji.

7. Prezes sądu okręgowego niezwłocznie po dokonaniu zmiany, o której mowa w ust. 5 albo 6, przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości informację o dokonanej zmianie.

Art. 36. W przypadku ubiegania się przez instytucję o ustanowienie instytucją specjalistyczną na kolejną kadencję, prezes sądu okręgowego pozyskuje informacje o sposobie wydawania opinii przez tę instytucję.

Art. 37. 1. Prezes sądu okręgowego zawiesza, w drodze decyzji, uprawnienia instytucji specjalistycznej do wydawania opinii w danej dziedzinie i specjalności, jeżeli wydana została ostateczna decyzja w przedmiocie zawieszenia w wykonywaniu czynności osoby, o której mowa w art. 29 pkt 1.

2. W przypadku, zaistnienia okoliczności wskazanej w ust. 1, o ile dotyczy jednej z kilku osób, o których mowa w art. 29 pkt 1, zawieszenie obejmuje uprawnienie do wydawania opinii z dziedziny i specjalności, w której osoba ta jest wpisana na listę biegłych sądowych, o

ile pozostałe osoby nie są wpisane na listę biegłych sądowych z tej samej dziedziny i specjalności.

Art. 38. Prezes sądu okręgowego może zawiesić, w drodze decyzji, uprawnienia instytucji specjalistycznej do wydawania opinii w danej dziedzinie i specjalności, jeżeli:

- 1) wniosła o to sama instytucja;
- 2) prowadzone jest postępowanie o pozbawienie instytucji statusu instytucji specjalistycznej.

Art. 39. Zawieszenie, o którym mowa w art. 37 - 38, trwa do czasu ustania przyczyny uzasadniającej zawieszenie, nie dłużej niż do upływu kadencji.

Art. 40. 1. Prezes właściwego sądu okręgowego pozbawia, w drodze decyzji, instytucję specjalistyczną statusu instytucji specjalistycznej w danej dziedzinie i specjalności w przypadku:

- 1) wniosku instytucji o pozbawienie statusu instytucji specjalistycznej;
- 2) likwidacji instytucji;
- 3) utraty warunków organizacyjno – technicznych, niezbędnych do wydawania opinii;
- 4) wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie zwolnienia z funkcji biegłego sądowego osoby, o której mowa w art. 29 pkt 1.

2. W przypadku, gdy okoliczność, o której mowa w ust. 1 pkt 4 dotyczy jednej z kilku osób, o których mowa w art. 29 pkt 1, pozbawienie statusu instytucji specjalistycznej obejmuje dziedziny i specjalności, w której osoba ta jest wpisana na listę biegłych sądowych, o ile pozostałe osoby nie są wpisane na listę biegłych sądowych z tej samej dziedziny i specjalności.

Art. 41. Prezes sądu okręgowego może pozbawić, w drodze decyzji, instytucję specjalistyczną statusu instytucji specjalistycznej w danej dziedzinie i specjalności w przypadku:

- 1) nieuzasadnionej odmowy wydania opinii;
- 2) wydania opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej;
- 3) wydania opinii z niedającym się usprawiedliwić opóźnieniem.

Art. 42. 1. Przed wydaniem decyzji o pozbawieniu instytucji statusu instytucji specjalistycznej, prezes sądu okręgowego wysłuchuje przedstawiciela instytucji wskazanego przez osobę uprawnioną do jej reprezentowania, chyba że nie jest to możliwe.

2. Przed wydaniem decyzji o pozbawieniu instytucji statusu instytucji specjalistycznej z uwagi na utratę warunków organizacyjno – technicznych niezbędnych do wydawania opinii, prezes sądu okręgowego może zwrócić się do właściwej Komisji, o której mowa w art. 31, z wnioskiem o opinię na temat aktualnych warunków organizacyjno – technicznych posiadanych przez instytucję specjalistyczną.

Art. 43. Instytucja pozbawiona statusu instytucji specjalistycznej może ubiegać się ponownie o ustanowienie nie wcześniej niż po upływie roku od daty wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie pozbawiania statusu instytucji specjalistycznej.

Rozdział 4

Centralna lista biegłych sądowych oraz centralna lista instytucji specjalistycznych

Art. 44. 1. Minister Sprawiedliwości prowadzi centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych, z uwzględnieniem podziału wedle dziedzin, na podstawie informacji przekazanych przez prezesów sądów okręgowych.

2. Minister Sprawiedliwości udostępnia centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.²⁾)

3. Prezes sądu okręgowego w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości aktualną listę biegłych sądowych, o której mowa w art. 15 ust. 1, oraz aktualną listę instytucji specjalistycznych, o której mowa w art. 35 ust. 1, a nadto niezwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o wszelkich zmianach dokonanych na tych listach.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, podstawowe dziedziny dla biegłych sądowych oraz instytucji specjalistycznych, uwzględniając w szczególności

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110.

dziedziny nauki, sztuki, rzemiosła oraz inne dziedziny wymagające posiadania wiadomości specjalnych a także potrzeby wymiaru sprawiedliwości.

Art. 45. Centralna lista biegłych sądowych zawiera:

- 1) imię i nazwisko biegłego sądowego;
- 2) adres do korespondencji;
- 3) numer telefonu, i posiadany adres poczty elektronicznej;
- 4) informację o specjalności;
- 5) informację o uzyskanych stopniach naukowych, tytule naukowym, stopniach w zakresie sztuki, tytule w zakresie sztuki albo innych stopniach lub tytułach uzyskanych w określonej dziedzinie;
- 6) datę rozpoczęcia i zakończenia kadencji;
- 7) datę oraz informację o czasie trwania zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności;
- 8) oznaczenie sądu okręgowego, przy którym biegły sądowy został ustanowiony.

Art. 46. Centralna lista instytucji specjalistycznych zawiera:

- 1) nazwę oraz siedzibę instytucji;
- 2) formę prawną prowadzonej działalności;
- 3) adres do korespondencji;
- 4) informację o specjalności;
- 5) numer telefonu i posiadany adres poczty elektronicznej;
- 6) imię i nazwisko biegłego sądowego, o którym mowa w art. 29 pkt 1;
- 7) datę rozpoczęcia i zakończenia kadencji;
- 8) datę oraz informację o czasie trwania zawieszenia uprawnień do wydawania opinii;
- 9) oznaczenie sądu okręgowego, przy którym instytucja specjalistyczna została ustanowiona.

Art. 47. Prezesi sądów powszechnych oraz prezesi sądów wojskowych udostępniają nieodpłatnie centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych do powszechnego wglądu w miejscu do tego przeznaczonym, w siedzibie i godzinach pracy danego sądu.

Rozdział 5

Zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje specjalistyczne

Art. 48. Biegły sądowy ani instytucja specjalistyczna nie mogą odmówić wykonania powierzonych im czynności zleconych przez sąd, prokuraturę lub inny organ prowadzący postępowanie karne, chyba że zachodzą szczególnie ważne przyczyny uzasadniające odmowę.

Art. 49. 1. Biegły sądowy oraz osoba fizyczna nieustanowiona biegłym sądowym, a powołana do wykonywania czynności biegłego sądowego są obowiązani rzetelnie oraz z należytą starannością wykonywać powierzone im czynności.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do instytucji specjalistycznej oraz instytucji nieustanowionej instytucją specjalistyczną, a powołanej do wydania opinii.

Art. 50. Biegły sądowy jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego.

Art. 51. Opinia wydana przez instytucję specjalistyczną powinna być podpisana przez biegłego sądowego, o którym mowa w art. 29 pkt 1 oraz przez osobę uprawnioną do reprezentowania instytucji, a nadto przez wszystkie osoby, które brały udział w badaniu i sporządzaniu opinii.

Art. 52. 1. Biegły sądowy oraz instytucja specjalistyczna prowadzą rejestr wydanych opinii, zwany dalej "rejestrem".

2. Rejestr prowadzi się w formie pisemnej, odrębnie na każdą kadencję.

3. Rejestr zawiera na górze każdej wypełnionej strony wskazanie imienia i nazwiska biegłego sądowego albo nazwę instytucji specjalistycznej oraz oznaczenie sądu okręgowego, przy którym biegły sądowy lub instytucja specjalistyczna zostali ustanowieni.

4. Rejestr na dole każdej wypełnionej strony jest podpisywany przez biegłego sądowego i opatrywany jego pieczęcią. W imieniu instytucji specjalistycznej rejestr jest podpisywany i opatrywany pieczęcią przez osobę uprawnioną do jej reprezentowania.

5. Wpis do rejestru obejmuje:

- 1) numer porządkowy;

- 2) nazwę sądu, prokuratury lub innego organu prowadzącego postępowanie karne, który powołał biegłego sądowego lub instytucję specjalistyczną;
- 3) sygnaturę akt sprawy;
- 4) datę postanowienia zlecającego wykonanie opinii;
- 5) datę złożenia opinii albo datę odmowy jej sporządzenia wraz z podaniem przyczyny odmowy.

Art. 53. 1. Biegły sądowy udostępnia rejestr na każde żądanie prezesa sądu okręgowego.

2. Po zakończeniu kadencji, a także w razie zwolnienia z funkcji biegłego sądowego lub zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności, biegły sądowy niezwłocznie przekazuje rejestr prezesowi sądu okręgowego, przy którym został ustanowiony.

3. Rejestr dołącza się do akt biegłego sądowego.

4. Przepisy ust. 1 – 3 stosuje się odpowiednio do instytucji specjalistycznej.

Art. 54. Sąd, prokurator lub inny organ prowadzący postępowanie karne zawiadamia prezesa sądu okręgowego, przy którym biegły sądowy lub instytucja specjalistyczna zostali ustanowieni, o nieuzasadnionej odmowie wydania opinii, wydaniu opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej, lub z niedającym się usprawiedliwić opóźnieniem.

Rozdział 6

Zasady finansowania czynności biegłego sądowego oraz zasady finansowania wydawania opinii przez instytucje

Art. 55. 1. Biegłemu sądowemu oraz instytucji specjalistycznej przysługuje wynagrodzenie za wydaną opinię.

2. Wynagrodzenie biegłego sądowego oraz instytucji specjalistycznej za wydaną opinię obejmuje należności za czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy oraz za sporządzenie opinii.

3. Biegłemu sądowemu oraz instytucji specjalistycznej przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów zużytych materiałów, a nadto ryczałtowa należność z tytułu innych wydatków niezbędnych do wydania opinii, w wysokości 5% wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2.

4. Biegłemu sądowemu przysługuje prawo do zwrotu kosztów przejazdu, a wykonującemu czynności poza miejscem zamieszkania przysługuje nadto prawo do zwrotu kosztów noclegów i diety na zasadach określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. W przypadku wezwania w kilku sprawach na ten sam dzień zwrot kosztów i diety przyznaje się tylko raz.

Art. 56. W przypadku wydania opinii związanej z poddaniem osoby pod obserwację, przysługuje nadto zwrot kosztów pobytu tej osoby, w szczególności kosztów: wyżywienia, świadczonych usług medycznych związanych wyłącznie z obserwacją oraz ryczałtowa należność w wysokości 10% tych kosztów.

Art. 57. 1. Za udział w czynności dowodowej na wezwanie sądu, prokuratury lub organu prowadzącego postępowanie karne biegłemu sądowemu przysługuje wynagrodzenie według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy, uwzględniając czas koniecznej obecności biegłego w sądzie lub w innym miejscu, w którym czynność się odbywa.

2. Godziny obecności oblicza się od godziny, na którą biegły sądowy został wezwany, do godziny zwolnienia go od udziału w czynności. Każdą rozpoczętą godzinę czynności liczy się za pełną.

3. Biegłemu sądowemu, wezwanemu do sądu, prokuratury lub do innego organu prowadzącego postępowanie karne również w przypadku nieskorzystania z jego usług przysługuje prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do osoby, która brała udział w sporządzaniu opinii.

Art. 58. Wynagrodzenie:

- 1) biegłego sądowego oraz instytucji specjalistycznej;
- 2) osoby fizycznej nieustanowionej biegłym sądowym, a powołanej do wykonywania czynności biegłego, instytucji nieustanowionej instytucją specjalistyczną, a powołanej do wydania opinii oraz instytucji, o których mowa w art. 6, w przypadku złożenia oświadczenia o posiadaniu statusu podatnika w rozumieniu ustawy z dnia 11 marca 2004

r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.³⁾) oraz wystawienia faktury za wykonaną usługę,
podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach ustawy o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu.

Art. 59. 1. Wysokość wynagrodzenia za wydaną opinię określa organ, który żądał jej wydania, mając na względzie czas i nakład pracy niezbędne do wydania opinii, a także stopień złożoności problemu będącego jej przedmiotem oraz warunki, w jakich opracowano opinię.

2. Organ wskazany w ust. 1, orzeka także w przedmiocie zwrotu kosztów, o których mowa w art. 55 ust. 3 i 4.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość i szczegółowe zasady wynagradzania biegłych sądowych i instytucji specjalistycznych;
- 2) wysokość i szczegółowe zasady wynagradzania biegłych sądowych i instytucji, o których mowa w art. 6, z zakresu medycyny;
- 3) wysokość i szczegółowe zasady wynagradzania biegłych sądowych oraz instytucji specjalistycznych z zakresu geodezji i kartografii.

mając na względzie czas i nakład pracy niezbędne do wydania opinii, stopień złożoności problemu będącego jej przedmiotem, warunki, w jakich opracowano opinię, oraz posiadanie stopnia lub tytułu naukowego lub zawodowego.

Art. 60. 1. Biegły sądowy, instytucja specjalistyczna oraz osoba, która brała udział w sporządzeniu opinii zgłaszają żądanie przyznania im wynagrodzenia za wydaną opinię i innych należności do organu prowadzącego postępowanie, pod rygorem utraty prawa do ich uzyskania, w terminie 14 dni od dnia złożenia opinii, a jeżeli byli wezwani na przesłuchanie lub do udziału w czynności procesowej prowadzonej przez organ, który żądał opinii, w terminie 7 dni od dnia zakończenia tej czynności.

2. Podmioty wymienione w ust. 1 powinny być o tym uprzedzone.

³⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 113, Nr 90, poz. 756, Nr 143, poz. 1199 i Nr 179, poz. 1484, z 2006 r. Nr 143, poz. 1028, poz. 1029, i poz. 1199, z 2007 r. Nr 168, poz. 1187 i Nr 192, poz. 1382, z 2008 r. Nr 74, poz. 444, Nr 130, poz. 826, Nr 141 poz. 888 i Nr 209, poz. 1320 oraz z 2009 Nr 3, poz. 11.

Art. 61. 1. Wypłata wynagrodzenia za wydaną opinię i innych należności następuje w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia w tym przedmiocie.

2. W przypadku zwłoki w wypłacie wynagrodzenia i innych należności biegłemu sądowemu, instytucji specjalistycznej oraz osobie, która brała udział w sporządzeniu opinii przysługują odsetki ustawowe.

3. Jeżeli opinia została sporządzona nierzetelnie lub wadliwie, niezgodnie z zakresem zleconej opinii przez organ prowadzący postępowanie lub z nie dającym się usprawiedliwić opóźnieniem, wynagrodzenie może ulec stosownemu obniżeniu; w rażących przypadkach można odmówić przyznania wynagrodzenia za złożoną opinię.

Art. 62. Przepisy niniejszego rozdziału, z zastrzeżeniem art. 58, stosuje się odpowiednio do osoby fizycznej nieustanowionej biegłym sądowym, a powołanej do wykonywania czynności biegłego sądowego, instytucji nieustanowionej instytucją specjalistyczną, a powołanej do wydania opinii oraz instytucji, o których mowa w art. 6.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 63. W dekrete z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w tytule dekretu określenie przedmiotu dekretu otrzymuje brzmienie:
„o należnościach świadków i stron w postępowaniu sądowym”;
- 2) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Przepisy dekretu niniejszego stosuje się do należności świadków i stron w postępowaniu przed sądami oraz innymi władzami i organami wymiaru sprawiedliwości, jeżeli szczególne przepisy ustawowe nie stanowią inaczej.”;
- 3) uchyla się rozdział „Należności biegłych”;
- 4) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

⁴⁾Zmiany wymienionego dekretu zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2702 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1398.

„1. Świadkowie powinni zgłosić żądanie przyznania im przypadających należności po wykonaniu swego obowiązku w tym samym dniu, a jeżeli byli wezwani na rozprawę najpóźniej nazajutrz po zakończeniu rozprawy.”;

5) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15.1. Należności świadków i stron przyznaje i ustala sąd, a na rozprawie przewodniczący kompletu orzekającego. W przypadkach zgłoszenia żądania po zamknięciu rozprawy należności może przyznać i ustalić także kierownik sądu.

2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie w razie niemożności niezwłocznej wypłaty - należność przekazuje się pocztą bez obciążenia opłatą pocztową świadka lub strony.”;

6) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„ Art. 16. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Finansów i innymi właściwymi ministrami może w drodze rozporządzeń zmieniać wysokość należności lub ich najwyższego wymiaru przewidzianego w art. 2 ust. 2, art. 3 ust. 3, art. 5.”.

Art. 64. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.⁵⁾) w dziale IV uchyla się rozdział 6.

Art. 65. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie oraz innych osób i instytucji, mając na względzie nakład pracy i kwalifikacje niezbędne do wykonywania zleconych przez sąd czynności oraz poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody.”;

2) art. 89 otrzymuje brzmienie:

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 41, poz. 251, Nr 223, poz. 1457 i Nr 228, poz. 1507 oraz z 2009 r. Nr 1 poz. 4.

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 876, oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 123, Nr 82, poz. 560, Nr 123, poz. 849, Nr 125, poz. 873 i Nr 191, poz. 1371 oraz z 2008 r. Nr 228, poz. 1524 i Nr 234, poz. 1571.

„Art. 89. 1. Tłumaczowi powołanemu przez sąd przysługuje zwrot kosztów podróży, innych wydatków koniecznych związanych ze stawiennictwem w sądzie oraz wynagrodzenie za wykonaną pracę.

2. Tłumaczowi wezwanemu do sądu przysługuje prawo do zwrotu kosztów podróży związanych ze stawiennictwem w sądzie, nawet jeżeli sąd nie skorzystał z jego usług.

3. Tłumaczowi przysługuje zwrot kosztów podróży z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonywania czynności sądowej na wezwanie sądu oraz zwrot kosztów noclegu według zasad określonych w art. 86.

4. W razie wezwania tłumacza do sądu w kilku sprawach na ten sam dzień należności przewidziane w ust. 3 przyznaje się tylko raz.”;

3) uchyla się art. 90;

4) w art. 92

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zwrot wydatków, utraconego zarobku lub dochodu, wynagrodzenia i kosztów podróży przyznaje się na wniosek świadka lub tłumacza złożony na piśmie lub ustnie do protokołu rozprawy.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Świadek lub tłumacz powinni być pouczeni o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot należności oraz o skutkach niezachowania terminu wskazanego w ust. 2.

5) w art. 93

a)ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W wypadku niemożności niezwłocznej wypłaty należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania świadka lub tłumacza opłatą pocztową lub kosztami przelewu.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Należności biegłych oraz sposób ich obliczania określa odrębna ustawa.”.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 66. 1. Osoby ustanowione biegłymi sądowymi na podstawie art. 157 § 1 ustawy, o której mowa w art. 64, stają się biegłymi sądowymi w rozumieniu niniejszej ustawy, z dniem jej wejścia w życie.

2. W okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, prezes sądu okręgowego wzywa biegłych sądowych, o których mowa w ust. 1, do uzupełnienia danych niezbędnych do wpisania na listę biegłych sądowych, o której mowa w art. 15, oraz wpisuje ich na tę listę.

3. Z zastrzeżeniem ust. 2 dane biegłych sądowych, o których mowa w ust. 1, podlegają z urzędu wpisowi na centralną listę biegłych sądowych.

Art. 67. 1. Minister Sprawiedliwości w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy udostępni centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Prezes sądu okręgowego w terminie 4 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy przekaze Ministrowi Sprawiedliwości pierwszą aktualną listę biegłych sądowych oraz pierwszą aktualną listę instytucji specjalistycznych.

Art. 68. Do:

- 1) biegłych sądowych;
- 2) osób fizycznych nieustanowionych biegłymi sądowym;

powołanych do wykonywania czynności biegłego przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 69. Postępowania administracyjne w przedmiocie ustanowienia biegłym sądowym albo zwolnienia z funkcji biegłego sądowego, wszczęte i nie zakończone wydaniem ostatecznej decyzji przed dniem wejścia w życie ustawy, toczą się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 70. Ustawa chodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W obowiązującym aktualnie stanie prawnym regulacje dotyczące organizacji i funkcjonowania biegłych sądowych zawarte są w szeregu aktów prawnych o różnej hierarchii w systematyce źródeł prawa, spośród których część pochodzi sprzed wielu lat i była wielokrotnie nowelizowana. Należy tu wskazać zarówno ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.), wydane na podstawie art. 157 § 2 powołanej ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz. U. Nr 15, poz. 133), ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzania dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 46, poz. 254, z późn. zm.) a nadto dekret z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445, z późn. zm.).

Powyższe wpływa negatywnie na przejrzystość i spójność norm prawnych dotyczących biegłych sądowych oraz ich stosowanie.

Ponadto należy podkreślić, iż powołane akty prawne wydają się być niewystarczające dla zapewnienia należytej jakości czynności wykonywanych przez biegłych na zlecenie właściwych organów, tak z uwagi na archaiczność niektórych rozwiązań jak i na ich fragmentaryczność. Znajduje to wyraz w skargach kierowanych do Ministra Sprawiedliwości na czynności biegłych sądowych jak również w licznych postępowaniach administracyjnych w przedmiocie zwolnienia biegłych sądowych z funkcji. Dodatkowo należy wskazać, iż nieprecyzyjne przepisy powodują odmienną ich wykładnię i stosowanie przez różne jednostki organizacyjne sądownictwa powszechnego oraz prokuratury, co nierzadko stanowi przedmiot skarg i wniosków biegłych sądowych.

Wskazane okoliczności zadecydowały o przygotowaniu aktu prawnego, który zastępując dotychczasowe regulacje, w sposób kompleksowy oraz wyczerpujący normowałby dziedzinę spraw związanych z funkcjonowaniem biegłych sądowych.

Część zawartych w projekcie ustawy rozwiązań stanowi powtórzenie sprawdzonych mechanizmów przewidzianych w obowiązujących obecnie aktach prawnych, część zaś jest wynikiem uwzględnienia głosów środowiska biegłych sądowych, organów wymiaru sprawiedliwości oraz zrealizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości projektu Twinning Light Project „Strengthening the Polish Justice System”. W ramach projektu przeprowadzona została analiza porównawcza przepisów dotyczących biegłych w niektórych krajach

europiejskich, której produktem końcowym jest raport „Wsparcie polskiego wymiaru sprawiedliwości. Biegły sądowy. Analiza porównawcza systemów prawnych: polskiego, austriackiego, brytyjskiego, francuskiego i hiszpańskiego”.

Projekt ustawy zachowuje obecną zasadę ustanawiania biegłych sądowych przez prezesów sądów okręgowych w drodze decyzji administracyjnej, z Ministrem Sprawiedliwości pełniącym rolę organu wyższego stopnia. Utrzymanie zdecentralizowanego modelu powołań pozwoli na sprawne i efektywne prowadzenie postępowań administracyjnych dotyczących biegłych sądowych, zapewniając jednocześnie, w sprawach spornych, możliwość kontroli instancyjnej decyzji i postanowień prezesów sądów okręgowych przez Ministra Sprawiedliwości. Zachowano również zasadę kadencyjności powołań biegłych sądowych, pozwalającą na cykliczną weryfikację ich kompetencji.

Doprecyzowaniu uległy wymagania, jakie spełniać musi kandydat na biegłego sądowego. Wprowadzono również możliwość weryfikacji jego kwalifikacji poprzez Komisję do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o wpis na listę biegłych sądowych, którą może powołać prezes sądu okręgowego. Komisja ta będzie uprawniona, w przypadku złożenia wniosku przez prezesa, do przedłożenia opinii na temat przygotowania zawodowego kandydata na biegłego sądowego. Rozwiązanie to umożliwi sprawowanie realnej kontroli kompetencji deklarowanych przez kandydatów na biegłych sądowych.

Wprowadzono również, wzorem innych ustaw, (m.in. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji /Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191, z późn. zm./, ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury /Dz. U. Nr 162, poz. 1125, z późn. zm./, ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji syndyka /Dz. U. Nr 123, poz. 850/) przepisy stanowiące podstawy obligatoryjnego i fakultatywnego zwolnienia z funkcji biegłego sądowego oraz zawieszenia wykonywania czynności biegłego sądowego. Rozwiązanie to pozwoli eliminować na stałe bądź czasowo osoby, które z uwagi na wskazane w ustawie okoliczności winny być odsunięte od możliwości wykonywania czynności biegłego sądowego. Dodatkowo, celem zapewnienia faktycznej kontroli prezesów sądów okręgowych nad sposobem wykonywania przez biegłych sądowego zleconych im zadań, przewidziano obowiązek informowania prezesa sądu o rażących uchybieniach w realizacji obowiązków biegłego sądowego przez sąd, prokuratora albo inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze.

Zobowiązano biegłych sądowych do prowadzenia rejestru wydanych opinii, który umożliwi szybką orientację w zakresie liczby wykonanych ekspertyz oraz pozwoli, w razie

potrzeby, zwrócić się do właściwych organów celem zasięgnięcia opinii w przedmiocie sposobu wykonywania zleconych obowiązków.

Odrębny rozdział projektu ustawy poświęcony został instytucjom specjalistycznym, uprawnionym do wydawania opinii. Wobec wzrostu liczby podmiotów prywatnych (spółek, stowarzyszeń) świadczących usługi w zakresie sporządzania ekspertyz, zasadne jest przede wszystkim uregulowanie warunków, jakie spełniać musi instytucja, by zyskać uprawnienie do współpracy z sądem, prokuraturą lub innym organem prowadzącym postępowanie karne. Wprowadzono również, analogicznie jak w przypadku biegłych sądowych, podstawy do obligatoryjnego oraz fakultatywnego pozbawiania statusu instytucji specjalistycznej, bądź zawieszenia prawa do wydawania opinii.

Projekt ustawy normuje również, w sposób wyczerpujący, podstawowe zasady finansowania czynności biegłych sądowych oraz instytucji specjalistycznych. Regulacje obejmują zarówno zasady wynagradzania za sporządzenie opinii, zwrot kosztów związanych z jej przygotowaniem oraz z udziałem w postępowaniu dowodowym, jak również precyzują zasady i terminy występowania o przyznanie wynagrodzenia i innych należności oraz ich wypłaty.

W związku z licznymi problemami, występującymi w obecnym stanie prawnym, związanymi z udostępnianiem list biegłych sądowych przez prezesów sądów okręgowych oraz używaniem tytułu biegłego sądowego poza postępowaniem sądowym bądź przygotowawczym, projekt ustawy zakłada utworzenie ogólnodostępnej listy biegłych sądowych oraz listy instytucji specjalistycznych, udostępnianych przez Ministra Sprawiedliwości w Biuletynie Informacji Publicznej. Rozwiązanie to zapewni organom państwa oraz wszystkim zainteresowanym równy dostęp do aktualnych informacji na temat biegłych sądowych i instytucji specjalistycznych, jak również wyeliminuje problem dopuszczalności podawania w biogramach bądź życiorysach osób pełniących funkcje biegłych sądowych informacji o posiadanym tytule – wobec jawności listy oraz powszechnej możliwości weryfikacji tej informacji.

Uregulowania szczegółowe

W art. 1 projektu ustawy określono jej zakres przedmiotowy, który obejmuje warunki oraz tryb nabywania, zawieszania i utraty prawa do wykonywania czynności biegłego sądowego a także tryb nabywania, zawieszania i utraty statusu przez instytucje

specjalistyczne, zasady prowadzenia list tych podmiotów, zasady wykonywania przez nie zleconych czynności oraz ich finansowania.

Przyznanie biegłemu sądowemu, wykonującemu czynności biegłego, ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym (art. 2 projektu ustawy) jest efektem sygnalizowanych przez środowisko biegłych przypadków agresji, kierowanej względem nich przez strony postępowań. Podwyższona prawnokarna ochrona biegłych sądowych wykonujących zlecenie przez uprawnione organy czynności powinna pozytywnie wpłynąć na zwiększenie ich poczucia bezpieczeństwa.

Art. 3 projektu ustawy jednoznacznie rozstrzyga, iż tytułu biegłego sądowego może używać wyłącznie osoba ustanowiona biegłym sądowym przez prezesa sądu okręgowego i wpisana na listę biegłych sądowych. Tytuł ten nie przysługuje zatem osobom, które nawet wielokrotnie przygotowywały opinie na potrzeby sądów, prokuratury albo innych organów, nie zostały zaś ustanowione biegłym sądowym. Jednocześnie brak ograniczeń w prawach do posługiwania się tym tytułem umożliwi biegłym sądowym podawanie do publicznej wiadomości (np. na stronach internetowych, w oficjalnych biogramach, życiorysach) informacji o jego posiadaniu.

W art. 4 projektu ustawy określono zasadnicze obowiązki biegłego sądowego, mieszczące się w pojęciu wykonywania czynności biegłego. I tak, należy do nich w szczególności sporządzenie zleconej przez sąd, prokuraturę albo inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze opinii i jej złożenie (które może mieć formę ustną lub pisemną), a także udział w przeprowadzeniu dowodu.

Art. 5 projektu ustawy przyznaje prawo wydawania opinii instytucji, która została ustanowiona instytucją specjalistyczną przez prezesa sądu okręgowego i wpisana na listę instytucji specjalistycznych. Jednocześnie, w art. 6 projektu ustawy określono podmioty, które nie podlegają ustanowieniu instytucją specjalistyczną. W odniesieniu do wskazanych w tym artykule: Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, policyjnych laboratoriów kryminalistycznych, rodzinnych ośrodków diagnostyczno – konsultacyjnych, a także jednostek naukowych oraz zakładów opieki zdrowotnej należy bowiem podkreślić, iż ich szczególny status powinien gwarantować należyte kompetencje, niezbędne do wydawania opinii, bez konieczności spełniania warunków wymaganych ustawą od innych podmiotów. Jednocześnie powszechnie dostępne informacje na temat funkcjonowania wskazanych w art. 6 projektu ustawy podmiotów, gwarantują możliwość łatwego dotarcia do nich przez podmioty uprawnione do zlecenia przygotowania opinii, bez konieczności ujawniania stosownych danych na liście instytucji specjalistycznych.

Art. 7 projektu ustawy umożliwia powołanie do wydania opinii bądź udziału w postępowaniu dowodowym osób nieustanowionych biegłymi sądowymi oraz instytucji nieustanowionych instytucjami specjalistycznymi i niebędących instytucjami, o których mowa w art. 6 projektu ustawy. Przyjęte uregulowanie pozwala na korzystanie z usług takich podmiotów w przypadku, gdy powołanie osób albo instytucji wpisanych na listy bądź wskazanych w art. 6 projektu ustawy jest niemożliwe albo utrudnione – np. sytuacji gdy na listach brak jest odpowiednich biegłych sądowych lub instytucji specjalistycznych, bądź też gdy nie są one w stanie wydać zleconej opinii w określonym terminie. Ograniczenie to jest niezbędne dla zapobieżenia obchodzenia wymogów stawianych kandydatom na biegłych sądowych i instytucjom ubiegającym się o ustanowienie instytucją specjalistyczną, poprzez nieograniczone powoływanie biegłych i instytucji spoza list.

Norma wyrażona w art. 8 projektu ustawy nakazuje, by biegły sądowy, który ma wykonać czynności wymagające dostępu do informacji niejawnych, posiadał stosowne poświadczenie bezpieczeństwa, upoważniające do dostępu do informacji niejawnych.

W projektowanym art. 9 określono warunki, które muszą być spełnione przez osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym.

Poza wymogiem posiadania obywatelstwa polskiego albo obywatelstwa jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym (art. 9 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy), pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 9 ust. 1 pkt 4 projektu ustawy) i niekaralności (art. 9 ust. 1 pkt 9 projektu ustawy) wprowadzono wymóg znajomości języka polskiego (art. 9 ust. 1 pkt 2 projektu ustawy) oraz dodatkowo warunek nie ukończenia, w dacie wpisu na listę, 70 roku życia (art. 9 ust. 1 pkt 3 projektu ustawy). Wskazana przesłanka odnosząca się do wieku jest zsynchronizowana m. in. z ustawą o ustroju sądów powszechnych, która w art. 69 ust. 3 stanowi, iż sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia (odpowiednio art. 62 a ust. 1 ustawy o prokuraturze) oraz z ustawą o sędziu najwyższym, która w art. 30 § 1 wskazuje, iż sędzia SN przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 70 roku życia.

Nadto w art. 9 ust. 1 pkt 5 ustawy wprowadzono przesłankę posiadania nieposzlakowanej opinii uzupełnioną o rękojmię prawidłowego wykonywania czynności biegłego sądowego.

Wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii będzie sprawdzany przez Policję w drodze wywiadu środowiskowego na polecenie prezesa sądu okręgowego zarówno przed pierwszym jak i kolejnym ustanowieniem biegłego sądowego, co przewidziano w art. 11 ust. 1 i art. 16 ust. 3 projektu ustawy. W art. 14 ust. 1 projektu ustawy wskazano zaś na możliwość wystąpienia przez prezesa sądu okręgowego, na wniosek sądu albo prokuratora, o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego wobec biegłego *ad hoc*. Wynik wywiadu środowiskowego będzie zawierać informacje o zachowaniach świadczących o naruszeniu porządku prawnego, o kontaktach ze środowiskami przestępczymi lub grupami środowiskowymi patologii społecznej i o charakterze tych kontaktów oraz o zachowaniach wskazujących na uzależnienie od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Wyłączono, w art. 9 ust. 1 pkt 10 projektu ustawy, możliwość wykonywania czynności biegłego sądowego przez osoby, które są podejrzane lub oskarżone o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o umyślne przestępstwo skarbowe.

Celem zweryfikowania opinii o kandydacie ubiegającym się o ustanowienie biegłym sądowym, wprowadzono, w art. 9 ust. 1 pkt 6 projektu ustawy, wymóg posiadania teoretycznych i praktycznych wiadomości specjalnych w dziedzinie i specjalności, w której dana osoba zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego rozszerzony o co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową w danej dziedzinie i specjalności, zaś w art. 9 ust. 1 pkt 7 projektu ustawy, wymóg posiadania uprawnienia do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza się wykonywać czynności biegłego sądowego, o ile są one wymagane odrębnymi przepisami. Osoba ubiegająca się o wpis na listę biegłych sądowych, zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 8 projektu ustawy, nie może również podlegać zakazowi wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego oraz musi być zdolna ze względu na stan zdrowia do wykonywania czynności biegłego sądowego (art. 9 ust. 1 pkt 11 projektu ustawy). Ostatnia z wymienionych przesłanek będzie badana poprzez odpowiednie stosowanie przepisów ustawy o ustroju sądów powszechnych regulujących zakres i sposób przeprowadzania badań kandydatów do objęcia urzędu sędziego (art. 9 ust. 2 projektu ustawy).

Wymienione przesłanki stawiane kandydatom ubiegającym się o ustanowienie biegłym sądowym, mają pomóc prezesowi sądu okręgowego dokonać wyboru osób, które ze względu na wiedzę, dotychczasową praktykę i cechy charakteru dają gwarancję należytego sprawowania tej funkcji.

Ustanowienie biegłym sądowym będzie następowało na wniosek osoby fizycznej (art. 10 ust. 1 projektu ustawy).

W ust. 2 powołanego artykułu enumeratywnie wskazano dokumenty, oświadczenia, informacje, zaświadczenia oraz opinie, które osoba ubiegająca się o wpis na listę biegłych sądowych będzie musiała załączyć składając wniosek do prezesa sądu okręgowego. Dążąc do stworzenia mechanizmu pozwalającego na dobór fachowych i odpowiedzialnych osób na stanowiska biegłych sądowych wśród wymienionych dokumentów przewidziano obowiązek załączenia:

- dokumentów potwierdzających posiadanie wiadomości specjalnych oraz dokumentów potwierdzających wykonywanie przez okres co najmniej 5 lat praktyki zawodowej w dziedzinie objętej wnioskiem (art. 10 ust. 2 pkt 1 projektu ustawy),
- dokumentów potwierdzających posiadanie odpowiednich uprawnień w dziedzinie, w której uzyskanie uprawnień zawodowych jest regulowane (art. 10 ust. 2 pkt 2 projektu ustawy); w przypadku zaś dziedziny, w której ustawodawca nie przewidział jakichkolwiek uprawnień wystarczające będzie, zgodnie z art. 10 ust. 3 regulacji, dołączenie dokumentu potwierdzającego wykonywanie przez co najmniej 5 lat praktyki zawodowej w danej dziedzinie,
- opinii właściwej instytucji, samorządu zawodowego, stowarzyszenia bądź pracodawcy (art. 10 ust. 2 pkt 3 projektu ustawy); w przypadku zaś braku podmiotu uprawnionego do wydania opinii bądź też uchylania się przez uprawniony podmiot od jej wydania prezes sądu okręgowego będzie mógł odstąpić od wymogu jej złożenia przez wnioskodawcę (art. 10 ust. 4 projektu ustawy),
- innych dokumentów, które mogą mieć wpływ na ocenę kwalifikacji osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, w przypadku ich posiadania (art. 10 ust. 2 pkt 4 projektu ustawy).

Nadto wymagane będzie: złożenie oświadczenia osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym, że nie jest podejrzana ani oskarżona o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe (art. 10 ust. 2 pkt 6 projektu ustawy), załączenie informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego (art. 10 ust. 2 pkt 5 projektu ustawy), a także zaświadczenia o zdolności do wykonywania czynności biegłego sądowego ze względu na stan zdrowia (art. 10 ust. 2 pkt 7 projektu ustawy). Celem umożliwienia prezesowi sądu okręgowego, przy powtórnym ustanowieniu biegłego sądowego, sprawdzenia sposobu wykonywania czynności biegłego sądowego przez kandydata poprzedniej kadencji, założono, w art. 10 ust. 2 pkt 8 regulacji, obowiązek złożenia przez osobę ubiegającą się o ustanowienie biegłym sądowym oświadczenia czy kiedykolwiek była ustanowiona biegłym sądowym bądź ubiegała się o takie ustanowienie.

Projektowana ustawa w art. 12 wymaga, aby osoba ubiegająca się o ustanowienie biegłym sądowym złożyła pisemne oświadczenie, że znane są jej przepisy dotyczące praw i obowiązków biegłego sądowego, o których przed wpisem na listę biegłych sądowych ma ją poinformować prezes sądu okręgowego.

W art. 13 ust. 1 projektu ustawy przewidziano pięcioletnie kadencje biegłych sądowych, doprecyzowując w ust. 2 powołanego artykułu termin ważności okresu ustanowienia.

Wprowadzono jednolity w skali kraju wzór listy biegłych sądowych (w szczególności w odniesieniu do nazewnictwa poszczególnych dziedzin), zakładając, iż listę biegłych sądowych ustanowionych przy sądzie okręgowym, zgodnie z art. 15 ust. 1 projektu ustawy, prowadzi prezes sądu okręgowego. W stosunku do obecnie obowiązujących rozwiązań przewidujących zamieszczenie na liście biegłych sądowych imienia, nazwiska oraz tytułu naukowego biegłego sądowego, adresu do korespondencji, numeru telefonu, informacji o dziedzinie i specjalności, w której biegły sądowy jest uprawniony do sporządzania opinii dodano obowiązek zamieszczenia posiadanego adresu poczty elektronicznej, daty rozpoczęcia i zakończenia kadencji oraz informacji o dacie i czasie trwania zawieszenia w wykonywaniu czynności biegłego sądowego. Wydaje się, iż zaproponowane rozwiązania ułatwią ewentualny wybór biegłego sądowego jak również zapewnią możliwość skutecznego kontakt z nim.

Dążąc do aktualizacji informacji zawartych na listach w kolejnych ustępach art. 15 projektu ustawy starano się wskazać sytuacje, w jakich niezbędna będzie ingerencja prezesa sądu okręgowego w prowadzone listy. I tak, prezes sądu okręgowego dokonuje wszelkich zmian na liście, zarówno na wniosek biegłego sądowego jak i z urzędu (art. 15 ust. 5 projektu ustawy) jak również usuwa z listy biegłych sądowych dane biegłego sądowego w przypadku jego śmierci, zwolnienia z funkcji albo upływu kadencji (art. 15 ust. 6 projektu ustawy) oraz niezwłocznie przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości informacje o zmianach na liście (art. 15 ust. 7 projektu ustawy). Na biegłego sądowego nałożono natomiast obowiązek zgłaszania w terminie 30 dni zmiany danych zamieszczonych na liście biegłych sądowych (art. 15 ust. 3 projektu ustawy).

Wprowadzony w art. 16 regulacji wymóg recertyfikacji biegłych sądowych stanowi praktyczną gwarancję sprawdzania istnienia osobowych i merytorycznych przesłanek ustanowienia biegłym sądowym. Podkreślić należy, iż ekspertyzę przydatną dla organów sprawiedliwości może sporządzić tylko taki biegły, który w swej specjalności posiada aktualny stan wiedzy. Weryfikacja kompetencji biegłych sądowych będzie przebiegała przy ustanawianiu przez prezesów sądów okręgowych - biegłych sądowych na kolejną kadencję

poprzez przedkładanie przez nich stosownych dokumentów oraz oświadczeń potwierdzających doskonalenie kwalifikacji (art. 16 ust. 1 projektu ustawy). Jednocześnie, zgodnie z art. 16 ust. 2 projektu ustawy, prezes sądu okręgowego będzie miał możliwość, przed kolejnym ustanowieniem biegłego sądowego, uzyskać opinie o sposobie wykonywania obowiązków przez tą osobę (m. in. terminowość, niezawodność, logiczność wyводу itp.). Podkreślić należy, iż przedmiotowe opinie, na co wskazano w art. 18 ust. 3 projektu ustawy, będą przedstawiane Komisji do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym, utworzonej na podstawie art. 17 ust. 1 projektu ustawy, która uwzględni wypływające z nich wnioski, przedstawiając prezesowi sądu okręgowego opinię o przygotowaniu zawodowym kandydata na biegłego sądowego. Przed ustanowieniem biegłego sądowego na kolejną kadencję, prezes sądu okręgowego będzie również zlecał Policji przeprowadzenie wywiadu środowiskowego (art. 16 ust. 3 projektu ustawy), co omówiono we wcześniejszej części uzasadnienia. Wniosek o ponowne ustanowienie kandydat będzie składał najpóźniej na 3 miesiące przed upływem terminu ważności wpisu (art. 16 ust. 4 projektu ustawy).

Doprecyzowanie oraz zwiększenie rygoryzmu procedury naboru kandydatów na biegłych sądowych, względem obecnie obowiązujących rozwiązań, podyktowane jest potrzebą dopuszczenia do pełnienia tej funkcji jedynie osób o najwyższych kwalifikacjach i wiedzy w danej dziedzinie.

Wprowadzenie, w art. 17 ust. 1 projektu ustawy, możliwości merytorycznego badania kompetencji kandydata na biegłego sądowego przez Komisję do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym ma na celu rzetelną ocenę posiadania wiadomości specjalnych i zawodowego doświadczenia takiej osoby przez ekspertów w danej dziedzinie. Ocena taka byłaby dokonywana, na wniosek prezesa sądu okręgowego przez powołaną przez niego Komisję, na podstawie dokumentów przedłożonych przez kandydata na biegłego sądowego oraz po przeprowadzeniu z nim rozmowy kwalifikacyjnej (art. 18 ust. 1 projektu ustawy). Komisja mogłaby zwrócić się do prezesa sądu okręgowego o wezwanie wnioskodawcy do przedłożenia opinii właściwej instytucji, samorządu zawodowego, stowarzyszenia bądź pracodawcy bądź o załączenie innych dokumentów, które mogłyby mieć wpływ na ocenę kwalifikacji osoby ubiegającej się o ustanowienie biegłym sądowym (art. 18 ust. 2 projektu ustawy). Przy ubieganiu się przez wnioskodawcę o wpis na listę biegłych sądowych na kolejną kadencję, Komisja uwzględni przedstawione przez prezesa sądu okręgowego opinie o sposobie wykonywania przez zainteresowanego czynności biegłego sądowego (art. 18 ust. 3 projektu ustawy). W art. 18

ust. 4 projektu regulacji przewidziano sytuację braku jednomyślności w ocenie kandydata przez poszczególnych członków Komisji i możliwość składania w takim przypadku opinii zawierającej stanowisko każdego z członków Komisji.

Komisja składa się z trzech osób, wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną, z zakresu problematyki objętej daną dziedziną i specjalnością. Powołanie danej osoby w skład Komisji przy sądzie okręgowym nie stanowi przeszkody do powołania tej samej osoby w skład Komisji ustanawianej przy innym sądzie okręgowym. W celu zagwarantowania spełniania przez członków Komisji standardów nie niższych niż osoby ubiegające się o wpis na listę biegłych sądowych, kandydat na członka Komisji będzie musiał spełniać kryteria wskazane w art. 9 ust. 1 pkt 1-4, 9 i 10 oraz złożyć prezesowi sądu okręgowego informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed dniem złożenia wniosku, a nadto oświadczenie, że nie jest podejrzany albo oskarżony o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe (art. 17 ust. 2 projektu ustawy). Przewodniczącemu Komisji wskazuje prezes sądu okręgowego (art. 17 ust. 3 projektu ustawy), zaś kadencja Komisji trwa pięć lat (art. 17 ust. 4 projektu ustawy). W art. 17 w ust. 5 uregulowano kwestie dotyczące możliwości odwołania członka Komisji, zaś w ust. 7 i 8 zasady przyznawania prawa do wynagrodzenia członkom Komisji. Obsługę biurową Komisji zapewni prezes sądu okręgowego (art. 17 ust. 7 projektu ustawy).

Zakłada się zachowanie obecnie obowiązującej zasady ustanawiania biegłych sądowych przez prezesa sądu okręgowego oraz wydawania przez niego innych aktów administracyjnych dotyczących biegłych sądowych w pierwszej instancji. We wskazanych sprawach organem wyższego stopnia w stosunku do prezesów sądów okręgowych będzie Minister Sprawiedliwości, co wynika z przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) i nie wymaga szerszego uzasadnienia. Rozmiar terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obecna liczba biegłych sądowych ustanowionych na terenie kraju uzasadniają funkcjonowanie zdecentralizowanej struktury naboru biegłych sądowych. Przewidziany tryb wyboru kandydatów dąży do stworzenia mechanizmu pozwalającego na dobór fachowych i odpowiedzialnych osób, spośród których prezes sądu okręgowego dokona ostatecznego wyboru, ustanawiając wnioskodawcę biegłym sądowym (art. 19 ust. 1 projektu ustawy).

W art. 19 ust. 2 zaprojektowano regulację dotyczącą pozostawienia bez rozpoznania wniosku o ustanowienie biegłym sądowym, złożonego w okresie roku od wydania przez prezesa sądu okręgowego ostatecznej decyzji o odmowie ustanowienia. Niniejsza regulacja ma na celu odciążenie prezesów sądów okręgowych od konieczności rozpoznawania kolejnych

identycznych wniosków w sytuacji gdy nie uległ zmianie stan faktyczny i prawny będący podstawą odmowy ustanowienia.

Pozostawiono, jak w obecnych regulacjach, w art. 20 ust. 1 projektu ustawy, obowiązek złożenia przez biegłego sądowego przyrzeczenia wobec prezesa sądu okręgowego. Biegły sądowy po złożeniu ślubowania składa własnoręczny podpis pod rotą ślubowania (art. 20 ust. 2 projektu ustawy). Dopiero po złożeniu przyrzeczenia, prezes sądu okręgowego wpisze biegłego sądowego na listę biegłych sądowych prowadzoną przy danym sądzie okręgowym (art. 20 ust. 3 projektu ustawy).

Wprowadzenie obligatoryjnej i fakultatywnej instytucji zawieszenia w prawach do wykonywania czynności biegłego sądowego (art. 22 - 23 projektu ustawy), jako środka o mniej rygorystycznym i czasowym charakterze, umożliwi odsunięcie danej osoby na czas oznaczony (do czasu ustania przyczyny zawieszenia, nie dłużej niż do upływu kadencji, zgodnie z art. 24 projektu ustawy) od możliwości wydawania opinii w przypadkach wskazanych w ustawie.

Na biegłego sądowego, w art. 21 projektu regulacji, nałożono obowiązek niezwłocznego zgłoszenia prezesowi sądu okręgowego informacji, iż wszczęto wobec niego postępowanie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, zapadł wobec niego prawomocny wyrok skazujący oraz, że utracił uprawnienia w dziedzinie, w której wykonywał czynności biegłego sądowego. Projektowany przepis ma pozwolić prezesowi sądu okręgowego na natychmiastową reakcję w przypadku zaistnienia wskazanych w projekcie przesłanek.

W art. 22 projektu ustawy przewidziano instytucję obligatoryjnego zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku gdy:

- przy wszczęciu lub w toku postępowania o częściowe bądź całkowite ubezwłasnowolnienie biegłego sądowego ustanowiono doradcę tymczasowego (art. 22 pkt 1 projektu ustawy),
- przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie, w którym można orzec zakaz wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły wykonuje czynności biegłego sądowego (art. 22 pkt 2 projektu ustawy),
- przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie, w którym można orzec o cofnięciu uprawnień do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły sądowy wykonuje czynności biegłego (art. 22 pkt 3 projektu ustawy),
- przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe (art. 22 pkt 4 projektu ustawy).

Nadto, w art. 15 ust. 4 zdanie pierwsze projektu ustawy, określono samoistną podstawę zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności na czas określony, uzgodniony z biegłym sądowym. Przesłanką tą jest niezgłoszenie prezesowi sądu okręgowego zmiany danych objętych wpisem. Rozwiązanie ma na celu dyscyplinowanie biegłych zaś potrzeba jego wprowadzenia została podyktowana względami praktycznymi spowodowanymi np. niemożnością skontaktowania się z biegłym sądowym, w którego aktach widnieje nieaktualny adres lub numer telefonu, a tym samym bezzasadnym wydłużeniem prowadzonego postępowania.

W art. 23 regulacji przewidziano instytucję fakultatywnego zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku gdy:

- wniósł o to sam biegły sądowy z powodu długotrwałej choroby lub z innych ważnych przyczyn (art. 23 pkt 1 projektu ustawy),
- przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe, (art. 23 pkt 2 projektu ustawy)
- prowadzone jest postępowanie o zwolnienie biegłego sądowego z funkcji (art. 23 pkt 3 projektu ustawy).

Określenie przesłanek skutkujących koniecznością lub możliwością zwolnienia biegłego sądowego z funkcji (art. 25 pkt 2 i 3 oraz art. 26 projektu ustawy), a przede wszystkim zobowiązanie wszystkich organów korzystających z pomocy biegłych sądowych do informowania właściwego prezesa sądu o rażących uchybieniach w wykonywaniu zleconych obowiązków (art. 54 projektu ustawy) stanowić będzie skuteczny mechanizm wykluczania z grona biegłych sądowych osób nie dających rękojmi należytego wykonywania powierzonych obowiązków.

W art. 25 projektu ustawy przewidziano instytucję obligatoryjnego zwolnienia biegłego sądowego z funkcji przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku:

- wniosku biegłego sądowego o zwolnienie (art. 25 pkt 1 projektu ustawy),
- utraty przez biegłego sądowego: obywatelstwa polskiego albo obywatelstwa jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, pełnej zdolności do czynności prawnych, nieposzlakowanej opinii i rękojmi prawidłowego wykonywania czynności biegłego sądowego, uprawnienia do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego, o ile są one wymagane odrębnymi przepisami

oraz prawa do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego (art. 25 pkt 2 projektu ustawy),

- prawomocnego skazania biegłego sądowego za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (art. 25 pkt 3 projektu ustawy),
- choroby lub utraty sił gdy stał się trwale niezdolny do wykonywania czynności biegłego sądowego (art. 25 pkt 4 projektu ustawy).

Samoistną przesłanką uzasadniającą zwolnienie biegłego sądowego z funkcji jest podstawa przewidziana w art. 15 ust. 4 projektu ustawy. Zgodnie z niniejszym przepisem, zdanie drugie, w przypadku nie uzupełnienia przez biegłego sądowego w wyznaczonym terminie zmiany danych objętych wpisem na listę, prezes sądu okręgowego zwalnia biegłego sądowego z funkcji.

W art. 26 regulacji przewidziano instytucję fakultatywnego zwolnienia biegłego sądowego z funkcji, przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku:

- prawomocnego skazania biegłego sądowego za nieumyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 26 pkt 1 projektu ustawy),
- nieuzasadnionej odmowy wydania przez biegłego sądowego opinii (art. 26 pkt 2 projektu ustawy),
- wydania przez biegłego sądowego opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej (art. 26 pkt 3 projektu ustawy),
- wydania przez biegłego sądowego opinii z nie dającym się usprawiedliwić opóźnieniem (art. 26 pkt 4 projektu ustawy).

Art. 27 projektu ustawy wprowadza instytucję wysłuchania biegłego sądowego przez prezesa sądu okręgowego przed wydaniem decyzji o zwolnieniu z funkcji. Regulacja niniejsza pozwoli na zapewnienie czynnego udziału zainteresowanego w postępowaniu administracyjnym celem wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów.

Biegły sądowy zwolniony z funkcji, zgodnie z art. 28 projektu ustawy, może ubiegać się ponownie o ustanowienie biegłym sądowym nie wcześniej niż po upływie roku od daty wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie zwolnienia z funkcji. Powyższe uniemożliwi natychmiastowe ubieganie się o ustanowienie biegłym sądowym przez osobę, która niedawno została uznana za niegodną sprawowania tej funkcji, bądź też na własny wniosek lub z uwagi na stan zdrowia została pozbawiona możliwości jej pełnienia.

W art. 29 projektu ustawy określone zostały warunki, jakie spełniać musi osoba prawna albo jednostka nie posiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność sądową,

aby zostać ustanowiona instytucją specjalistyczną. Obok konieczności zatrudniania, bądź pozostawania w stałym stosunku zlecenia z co najmniej jednym biegłym sądowym, jest to wymóg posiadania warunków niezbędnych dla wydawania opinii w dziedzinie i specjalności, w której instytucja zamierza sporządzać opinie.

Spełnienie wskazanych warunków pozwoli zagwarantować, by opinie wydawały instytucje profesjonalnie przygotowane pod względem technicznym oraz współpracujące z co najmniej jedną osobą o najwyższych kwalifikacjach posiadającą uprawnienia do samodzielnego sporządzania opinii.

Ustanowienie instytucją specjalistyczną będzie odbywało się na wniosek instytucji (art. 30 ust. 1 projektu ustawy) zawierający informacje enumeratywnie wymienione w ust. 2 powołanego artykułu, to jest:

- nazwę oraz siedzibę instytucji (art. 30 ust 2 pkt 1 projektu ustawy),
- formę prawną działalności (art. 30 ust 2 pkt 2 projektu ustawy),
- numer i datę wpisu do właściwego rejestru w przypadku obowiązkowej rejestracji prowadzonej działalności (art. 30 ust 2 pkt 3 projektu ustawy),
- wskazanie osoby uprawnionej do reprezentowania instytucji (art. 30 ust. 2 pkt 4 projektu ustawy),
- dziedzinę i specjalność, w której instytucja zamierza wydawać opinie (art. 30 ust 2 pkt 5 projektu ustawy),
- wskazanie biegłego sądowego w dziedzinie i specjalności, w której instytucja zamierza wydawać opinie, którego zatrudnia, lub z którym pozostaje w stałym stosunku zlecenia (art. 30 ust 2 pkt 6 projektu ustawy).

Dodatkowo niezbędne będzie dołączenie do wniosku dokumentu potwierdzającego zatrudnienie bądź pozostawanie w stałym stosunku zlecenia z biegłym sądowym, dokumentów potwierdzających spełnianie przez instytucję warunków organizacyjno – technicznych niezbędnych do wydawania opinii oraz oświadczenia o tym, czy instytucja była kiedykolwiek ustanowiona instytucją specjalistyczną, bądź ubiegała się o takie ustanowienie (art. 30 ust. 3 projektu ustawy).

Pozyskanie wskazanych informacji pozwoli na identyfikację instytucji ubiegającej się o ustanowienie instytucją specjalistyczną oraz weryfikację spełniania przesłanek niezbędnych do jego uzyskania. Oświadczenie o ewentualnym wcześniejszym ustanowieniu instytucją specjalistyczną pozwoli zaś prezesowi sądu okręgowego uzyskać od właściwych organów informacje na temat dotychczasowego sposobu wywiązywania się przez instytucję z obowiązków związanych ze sporządzaniem i składaniem opinii.

Art. 31 ust. 1 projektu ustawy przewiduje możliwość powołania przez prezesa sądu okręgowego Komisji do opiniowania warunków organizacyjno – technicznych instytucji ubiegającej się o ustanowienie instytucją specjalistyczną. Komisja ta dokonywałaby oceny na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku instytucji, dotyczących składników jej zaplecza organizacyjno – technicznego oraz rozmowy z jej przedstawicielem (art. 31 ust. 1 projektu ustawy). Komisja mogłaby również zwrócić się do prezesa sądu okręgowego z wnioskiem o wezwanie instytucji do przedłożenia dalszych dokumentów, niezbędnych dla wydania rzetelnej opinii (art. 32 ust. 2 projektu ustawy). Dodatkowo, Komisja będzie dysponowała możliwością zapoznania się i uwzględnienia przy wydawaniu opinii informacji pozyskanych przez prezesa sądu okręgowego na temat dotychczasowego sposobu wydawania opinii przez instytucję, o ile była ona wcześniej ustanowiona instytucją specjalistyczną (art. 32 ust. 3 projektu ustawy). W art. 32 ust. 4 projektu ustawy przewidziano sytuację braku jednomyślności członków Komisji w ocenie warunków organizacyjno – technicznych instytucji i możliwość składania w takim przypadku opinii zawierającej stanowisko każdego z członków Komisji.

Komisja składać się będzie z trzech osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną z zakresu problematyki objętej daną dziedziną i specjalnością. W celu zagwarantowania spełniania przez członków Komisji standardów nie niższych niż osoby ubiegające się o ustanowienie biegłym sądowym, kandydat na członka Komisji będzie musiał spełniać kryteria wskazane w art. 9 ust. 1 pkt 1-4, 9 i 10 oraz złożyć prezesowi sądu okręgowego informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed dniem złożenia wniosku oraz oświadczenie, że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe (art. 31 ust. 2 projektu ustawy). Należy podkreślić, że powołanie określonej osoby w skład Komisji przy danym sądzie okręgowym nie stanowi przeszkody do powołania jej w skład innej Komisji ustanawianej przy tym samym bądź innym sądzie okręgowym. Przewodniczącą Komisji wskazywać będzie prezes sądu okręgowego (art. 31 ust. 3 projektu ustawy), zaś kadencja Komisji trwać będzie pięć lat (art. 31 ust. 4 projektu ustawy). W art. 31 w ust. 5 projektu ustawy uregulowano kwestie dotyczące odwołania członka Komisji, zaś w ust. 7 i 8 cytowanego artykułu – wysokość i zasady przyznawania wynagrodzenia członkom Komisji. Obsługę biurową Komisji zapewni prezes sądu okręgowego (art. 31 ust. 7 projektu ustawy).

Art. 33 ust. 1 projektu ustawy przewiduje analogiczną jak w przypadku biegłych sądowych zasadę ustanawiania instytucji specjalistycznych – w drodze decyzji administracyjnej prezesa sądu okręgowego, z Ministrem Sprawiedliwości jako organem wyższego stopnia. Ustalenie takiej struktury organów właściwych w sprawach wydawania decyzji i postanowień w sprawach dotyczących instytucji specjalistycznych ma na celu jej dostosowanie do struktury przewidzianej dla biegłych sądowych.

Celem regulacji przewidzianej w art. 33 ust. 2 projektu ustawy, zakładającej możliwość pozostawienia bez rozpoznania wniosku o ustanowienie instytucją specjalistyczną, złożonego w okresie jednego roku od daty wydania ostatecznej decyzji o odmowie ustanowienia, jest odciążenie prezesów sądów okręgowych od konieczności rozpoznawania kolejnych identycznych wniosków w sytuacji gdy nie uległ zmianie stan faktyczny i prawny będący podstawą odmowy ustanowienia.

W art. 34 projektu ustawy przewidziano pięcioletnią kadencję ustanowienia instytucją specjalistyczną, doprecyzowując w ust. 2 powołanego artykułu termin ważności okresu ustanowienia.

Wprowadzono jednolity w skali kraju wzór listy instytucji specjalistycznych (w szczególności w odniesieniu do nazewnictwa poszczególnych dziedzin), prowadzonej przez prezesa sądu okręgowego, dla instytucji ustanowionych przy sądzie okręgowym (art. 35 ust. 1 projektu ustawy). W ust. 2 cytowanego artykułu wskazane zostały dane, podlegające zamieszczeniu na liście:

- nazwa oraz siedziba instytucji (art. 35 ust. 2 pkt 1 projektu ustawy),
- forma prawna prowadzonej działalności (art. 35 ust. 2 pkt 2 projektu ustawy),
- adres do korespondencji (art. 35 ust. 2 pkt 3 projektu ustawy),
- numer telefonu i adres poczty elektronicznej (art. 35 ust. 2 pkt 4 projektu ustawy),
- informacja o specjalności, w której instytucja jest uprawniona do wydawania opinii (art. 35 ust. 2 pkt 5 projektu ustawy),
- imię i nazwisko biegłego sądowego, zatrudnionego bądź pozostającego w stałym stosunku zlecenia z instytucją (art. 35 ust. 2 pkt 6 projektu ustawy),
- informacja o dacie rozpoczęcia i zakończenia kadencji (art. 35 ust. 2 pkt 7 projektu ustawy),
- data oraz informacja o czasie trwania zawieszenia uprawnień do wydawania opinii (art. 35 ust. 2 pkt 8 projektu ustawy).

Ujawnione dane pozwolą zarówno na identyfikację instytucji wpisanej na listę instytucji specjalistycznych, jak również umożliwią nawiązanie z nią kontaktu.

W art. 35 ust. 3 projektu ustawy zamieszczono normę nakazującą osobie uprawnionej do reprezentowania instytucji specjalistycznej, informowanie prezesa o zmianach danych umieszczonych na liście, w terminie 30 dni od daty zaistnienia zdarzenia powodującego zmianę. Pozwoli to na zachowanie ciągłej aktualności danych umieszczonych na liście. Obowiązek określony w cytowanym przepisie został obwarowany sankcją w postaci zawieszenia w uprawnieniach do sporządzania opinii, zaś w przypadku niezgłoszenia zmiany danych także w okresie trwania zawieszenia – sankcją pozbawienia statusu instytucji specjalistycznej (art. 35 ust. 4 projektu ustawy).

W art. 35 ust. 5 i 6 projektu ustawy wskazane zostały obowiązki prezesa sądu okręgowego w zakresie dokonywania zmian i usuwania danych zamieszczonych na liście, wynikających ze zgłoszenia, powzięcia z urzędu wiadomości o zmianie informacji podlegających wpisowi, bądź utraty statusu przez instytucję specjalistyczną lub upływu kadencji. Art. 35 ust. 7 ustawy obliguje prezesa do zawiadamiania Ministra Sprawiedliwości o dokonanych zmianach – z uwagi na fakt prowadzenia przez niego centralnej listy instytucji specjalistycznych.

Art. 36 projektu ustawy zobowiązuje prezesa, by w razie ubiegania się przez instytucję specjalistyczną o ustanowienie na kolejną kadencję, pozyskał informacje na temat sposobu wykonywania przez tę instytucję obowiązków w zakresie sporządzania i przedkładania opinii w poprzedniej kadencji. Realizacja tej normy pozwoli na uzyskanie informacji na temat jakości dotychczasowej pracy instytucji, która może mieć wpływ na decyzje w przedmiocie ustanowienia instytucją specjalistyczną.

Instytucja obligatoryjnego i fakultatywnego zawieszenia instytucji specjalistycznej w prawach do wydawania opinii (art. 37 - 38 projektu ustawy) stanowi środek o czasowym charakterze, mający na celu odsunięcie danej instytucji, na czas oznaczony (do czasu ustania przyczyny zawieszenia, nie dłużej niż do upływu kadencji, zgodnie z art. 39 projektu ustawy), od możliwości sporządzania opinii w przypadkach wskazanych w ustawie.

W art. 37 projektu ustawy przewidziano instytucję obligatoryjnego zawieszenia instytucji specjalistycznej w prawach do wydawania opinii, w drodze decyzji prezesa sądu okręgowego, w przypadku gdy wydana została ostateczna decyzja w przedmiocie zawieszenia w prawach do wykonywania czynności biegłego sądowego, zatrudnionego albo pozostającego w stałym stosunku zlecenia z instytucją specjalistyczną. Przyjęte uregulowanie służy czasowemu wyeliminowaniu instytucji od możliwości sporządzania opinii, podczas gdy nie współpracuje ona z żadnym biegłym sądowym, będącym gwarantem właściwego opiniowania.

W ustępie 2 cytowanego przepisu przewidziano sytuację, w której zawieszony został biegły sądowy zatrudniony albo pozostający w stałym stosunku zlecenia z instytucją specjalistyczną, nie będący jednak jedynym biegłym sądowym współpracującym z tą instytucją. W takim przypadku instytucja specjalistyczna zostanie zawieszona tylko w tej dziedzinie i specjalności, w której uprawniony do sporządzania opinii był zawieszony biegły sądowy. Jeżeli jednak instytucja specjalistyczna zatrudnia bądź pozostaje w stałym stosunku zlecenia z innym biegłym sądowym z tej samej dziedziny i specjalności, zawieszenie nie nastąpi.

W art. 38 projektu ustawy określono przesłanki fakultatywnego zawieszenia instytucji specjalistycznej w prawach do wydawania opinii w danej dziedzinie i specjalności, w drodze decyzji prezesa sądu okręgowego, w przypadku wniosku instytucji (art. 38 pkt 1 projektu ustawy) oraz gdy prowadzone jest postępowanie o pozbawienie instytucji statusu instytucji specjalistycznej (art. 38 pkt 2 projektu ustawy). Pierwsza z przesłanek dotyczy sytuacji, w których na skutek przemijającej okoliczności instytucja chce czasowo wycofać się z możliwości wydawania opinii. Druga przesłanka ma na celu czasowe odsunięcie od sporządzania opinii instytucji, co do której zachodzi podejrzenie mogące skutkować pozbawieniem jej statusu instytucji specjalistycznej.

Określenie przesłanek skutkujących koniecznością lub możliwością pozbawienia instytucji statusu instytucji specjalistycznej (art. 40 - 41 projektu ustawy) ma na celu umożliwienie wykluczania z grona instytucji specjalistycznych tych, które nie gwarantują należytego wykonywania powierzonych obowiązków, bądź z uwagi na inne okoliczności nie są w stanie w dalszym ciągu świadczyć usług na rzecz wymiaru sprawiedliwości.

W art. 40 projektu ustawy przewidziano instytucję obligatoryjnego pozbawienia instytucji specjalistycznej tego statusu w danej dziedzinie i specjalności, w drodze decyzji prezesa sądu okręgowego, w przypadku:

- wniosku instytucji o pozbawienie statusu instytucji specjalistycznej (art. 40 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy),
- likwidacji instytucji (art. 40 ust. 1 pkt 2 projektu ustawy),
- utarty warunków organizacyjno – technicznych niezbędnych dla wydawania opinii (art. 40 ust. 1 pkt 3 projektu ustawy),
- wydania ostatecznej decyzji o zwolnieniu z funkcji biegłego sądowego zatrudnionego przez instytucję specjalistyczną albo pozostającego z nią w stałym stosunku zlecenia (art. 40 ust. 1 pkt 4 projektu ustawy).

W ustępie 2 powołanego przepisu przewidziano sytuację, odnoszącą się do pozbawienia instytucji statusu instytucji specjalistycznej z uwagi na przesłankę wskazaną w art. 40 ust. 1 pkt 4, w której skreślony został biegły sądowy zatrudniony albo pozostający w stałym stosunku zlecenia z instytucją, nie będący jednak jedynym biegłym sądowym z nią współpracującym. W takim przypadku instytucja specjalistyczna zostanie skreślona tylko w tej dziedzinie i specjalności, w której uprawniony do sporządzania opinii był zawieszony biegły sądowy. Jeżeli jednak instytucja zatrudnia bądź pozostaje w stałym stosunku zlecenia z innym biegłym sądowym z tej samej dziedziny i specjalności, skreślenie nie nastąpi.

Art. 41 wskazuje przesłanki fakultatywnego pozbawienia instytucji specjalistycznej tego statusu w danej dziedzinie i specjalności, w drodze decyzji prezesa sądu okręgowego, w przypadkach nienależytego wykonywania zleczanych przez uprawnione organy obowiązków, to jest:

- nieuzasadnionej odmowy wydania opinii (art. 41 pkt 1 projektu ustawy),
- wydania opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej (art. 41 pkt 2 projektu ustawy),
- wydania opinii z niedającym się usprawiedliwić opóźnieniem (art. 41 pkt 3 projektu ustawy).

Wydanie przez prezesa sądu okręgowego decyzji o pozbawieniu statusu instytucji specjalistycznej, o ile to możliwe, poprzedza wysłuchanie jej przedstawiciela, w celu umożliwienia mu odniesienia się do zarzutów mogących stanowić podstawę wydania decyzji, chyba że wysłuchanie takie nie byłoby możliwe (art. 42 ust. 1 projektu ustawy).

W ust. 2 powołanego artykułu przewiduje się obowiązek zasięgnięcia przez prezesa sądu okręgowego opinii właściwej Komisji w przedmiocie warunków organizacyjno technicznych instytucji specjalistycznej, przed wydaniem decyzji o pozbawieniu instytucji specjalistycznej tego statusu na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 3 projektu ustawy – celem obiektywnej weryfikacji stanu posiadanej aktualnie infrastruktury technicznej i zasobów ludzkich, niezbędnych do wydawania opinii.

Zgodnie z art. 43 projektu ustawy, instytucja pozbawiona statusu instytucji specjalistycznej może ubiegać się ponownie o ustanowienie nie wcześniej niż po upływie jednego roku od daty wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie pozbawienia statusu instytucji specjalistycznej. Rozwiązanie to uniemożliwi natychmiastowe ubieganie się o ustanowienie instytucją specjalistyczną przez instytucję, która z uwagi na okoliczności stanowiące podstawę pozbawienia statusu instytucji specjalistycznej została uznana za nie gwarantującą należącego poziomu wydawania opinii.

Występujące obecnie problemy z udostępnianiem przez prezesów sądów okręgowych prowadzonych przez nich list biegłych sądowych wymagają usunięcia na drodze stosownych regulacji ustawowych. Mając na uwadze ograniczenia w udostępnianiu danych osobowych, wynikające z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) niezbędne jest wskazanie wprost w ustawie, publicznego charakteru informacji znajdujących się na listach. Celem zagwarantowania powszechnego dostępu do centralnej listy biegłych sądowych oraz centralnej listy instytucji specjalistycznych wprowadzono obowiązek ich nieodpłatnego udostępniania w każdym sądzie powszechnym i wojskowym, co przewidziano w art. 47 projektu ustawy.

Pozostawiając prowadzenie listy biegłych sądowych oraz listy instytucji specjalistycznych w gestii prezesów sądów okręgowych zasadne jest utworzenie elektronicznego, ogólnie dostępnego w sieci internetowej, rejestru administrowanego przez Ministra Sprawiedliwości, zawierającego informacje pochodzące z list prowadzonych przez wszystkich prezesów sądów okręgowych. Obowiązek taki wprowadza art. 44 ust. 1 projektu ustawy. Podkreślić należy, iż listy prowadzone w niniejszej formie (tj. centralna lista biegłych sądowych oraz centralna lista instytucji specjalistycznych) będą jedynie techniczno-administracyjnym połączeniem list prowadzonych przez prezesów sądów okręgowych. Przedstawione rozwiązanie wydaje się być korzystne z wielu względów, w tym m. in. w przypadku konieczności powołania biegłego sądowego, który w zakresie swojej dziedziny i specjalności nie jest dostępny w danym okręgu i zachodziłaby w takim przypadku konieczność powołania biegłego *ad hoc* lub też z uwagi na zwielokrotnienie możliwości wyboru biegłego sądowego w danej dziedzinie i specjalności. Podkreślić można również swoisty „certyfikat”, który będzie uzyskiwał biegły sądowy wpisany na listę prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego (jak również instytucja specjalistyczna wpisana na listę), który pozwoli na zwiększenie jego renomy, a tym samym na udostępnienie jego wiedzy eksperckiej ogółowi społeczeństwa.

Minister Sprawiedliwości będzie udostępniał centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości (art. 44 ust. 2 projektu ustawy).

Dążąc do stworzenia aktualnego centralnego rejestru biegłych sądowych oraz instytucji specjalistycznych, w art. 44 ust. 3 regulacji, przyjęto rozwiązanie nakazujące prezesowi sądu okręgowego do 31 stycznia każdego roku przekazywać Ministrowi Sprawiedliwości aktualną listę biegłych sądowych oraz aktualną listę instytucji

specjalistycznych, a także niezwłocznie informować o wszelkich zmianach dokonanych na tych listach.

Niezbędne jest przy tym, wprowadzenie jednolitego dla wszystkich sądów, prowadzących listy biegłych sądowych oraz listy instytucji specjalistycznych, wykazu dziedzin, w celu umożliwienia łatwego korzystania z list oraz porównywania danych w nich zawartych. Wprowadzenie niniejszego rozwiązania przewiduje art. 44 ust. 4 projektu ustawy zawierający upoważnienie do wydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia określającego podstawowe dziedziny dla biegłych sądowych i instytucji specjalistycznych.

Należy wskazać, iż proponowane rozwiązania dotyczące prowadzenia i udostępniania centralnej listy biegłych sądowych oraz centralnej listy instytucji specjalistycznych, nie mają na celu wyłączenia możliwości powoływania przez sądy tzw. biegłych *ad hoc*, spoza list prowadzonych przez prezesów sądów okręgowych. W żaden sposób nie można bowiem ograniczać niezawisłości sędziowskiej przy wyborze środków dowodowych i biegłych. W przypadku np. braku na centralnych listach biegłych danej dziedziny i specjalności, lub też niewystarczającej liczby biegłych sądowych i instytucji specjalistycznych wpisanych na centralne listy, co mogłoby powodować znaczną zwłokę w wydaniu opinii jak również konieczności powołania biegłych z zagranicy powołanie biegłego *ad hoc* będzie nadal dopuszczalne.

W art. 45 i 46 regulacji określono szczegółowo zakres danych ujawnianych na odpowiednio centralnej liście biegłych sądowych i centralnej liście instytucji specjalistycznych prowadzonych przez Ministra Sprawiedliwości.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. nr 64, poz. 565, z późn. zm.) fakt prowadzenia wskazanych rejestrów zostanie zgłoszony do Krajowej Ewidencji Systemów Teleinformatycznych i Rejestrów Publicznych.

W Rozdziale 5 ustawy określono zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje specjalistyczne.

Art. 48 projektu ustawy jednoznacznie wskazuje, iż biegły sądowy ani instytucja specjalistyczna nie mogą odmówić wykonania powierzonych im czynności zleconych przez sąd, prokuraturę lub inny organ prowadzący postępowanie karne, chyba, że zachodzą szczególnie ważne przyczyny uzasadniające odmowę. Proponowane uregulowanie ma zapewnić sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości i pełną dostępność biegłych sądowych i instytucji specjalistycznych dla potrzeb prowadzonych postępowań.

W art. 49 projektu ustawy zapisano regulację właściwą zarówno dla biegłych sądowych, biegłych *ad hoc* jak i instytucji specjalistycznych oraz instytucji powołanych do wydania opinii. Ustanowiona norma nakłada na wymienione podmioty obowiązek starannego oraz rzetelnego traktowania powierzonych im czynności.

Zwiększenie wymagań względem kandydatów na biegłych sądowych doprowadziło do wprowadzenia, w art. 50 projektu ustawy, regulacji jednoznacznie zobowiązującej biegłych sądowych do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, także w trakcie trwania kadencji. Coraz szybszy wzrost wiedzy i nowych odkryć naukowych nakłada na ekspertów obowiązek stałego uzupełniania i pogłębiania swej wiedzy. Ekspertyzę przydatną dla organów wymiaru sprawiedliwości może sporządzić zatem tylko taki biegły, który w swej specjalizacji posiada aktualny stan wiedzy. Wymóg podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, w tym uczestnictwa w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego stanowi praktyczną realizację gwarancji wydawania przez eksperta wartościowych opinii, poprawę swej wydajności i tym samym przyczynia się do podniesienia jakości orzeczeń sądowych.

Regulacja zaproponowana w art. 51 projektu ustawy sprowadza się do wprowadzenia obowiązku składania podpisów pod opinią wydaną przez instytucję specjalistyczną nie tylko przez biegłego sądowego, ale również przez osobę uprawnioną do reprezentowania instytucji, a nadto przez wszystkie osoby, które brały udział w badaniu i sporządzaniu opinii. Rozwiązanie niniejsze winno znaleźć zastosowanie nie tylko do instytucji specjalistycznych wpisanych na listę prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego ale również do instytucji, o których mowa w art. 6 regulacji (za wyjątkiem konieczności złożenia podpisu przez biegłego sądowego, z uwagi na fakt, iż instytucje o których mowa w art. 6 nie muszą zatrudniać ani pozostawać w stałym stosunku zlecenia z osobą ustanowioną biegłym sądowym).

Na biegłych sądowych oraz instytucje uprawnione do sporządzania i składania opinii nałożono, w art. 52 ust. 1 i 2 projektu ustawy, obowiązek prowadzenia w trakcie trwania kadencji rejestru wydanych opinii. Wprowadzone rozwiązanie winno zastąpić prowadzone obecnie przez biegłych sądowych prywatne zapiski odnoszące się m. in. do liczby sporządzanych opinii bądź też terminu ich złożenia w organie powołującym biegłego. Umożliwi to prezesowi sądu okręgowego precyzyjne ustalenie obciążenia biegłego sądowego liczbą sporządzanych przez niego opinii, a także ułatwi podjęcie decyzji o konieczności ustanawiania biegłymi sądowymi kolejnych osób w zakresie danej dziedziny i specjalności przy właściwym sądzie okręgowym. Nadto uprości procedurę recertyfikacji biegłego sądowego, przewidzianą w art. 16 projektu ustawy. Rejestr winien być prowadzony w formie pisemnej, odrębnie na każdą kadencję, ze wskazaniem imienia i nazwiska biegłego sądowego

albo nazwy instytucji specjalistycznej, podaniem sądu, w okręgu którego został on lub instytucja specjalistyczna ustanowieni oraz podaniem danych niezbędnych do ewentualnej weryfikacji wydanej opinii (art. 52 ust. 3 i 5 projektu ustawy). Nadto każda strona rejestru ma być opatrywana podpisem i pieczętą przez biegłego sądowego zaś w przypadku instytucji specjalistycznej – osoby uprawnionej do jej reprezentowania (art. 52 ust. 4 regulacji). Rejestr ten, zgodnie z art. 53 ust. 1, na żądanie prezesa sądu okręgowego biegły sądowy ma obowiązek udostępnić. Po zakończeniu kadencji oraz w razie zwolnienia z funkcji lub zawieszenia biegłego sądowego w wykonywaniu czynności, biegły sądowy ma obowiązek niezwłocznego przekazania rejestru do właściwego prezesa sądu okręgowego (art. 53 ust. 2 projektu ustawy). Niniejszy rejestr, zgodnie z art. 53 ust. 3 regulacji dołącza się do akt biegłego sądowego. Wskazane przepisy stosuje się odpowiednio do instytucji specjalistycznej (art. 53 ust. 4 projektu ustawy).

Uregulowanie z art. 54 projektu ustawy dotyczące obowiązku nałożonego na sąd, prokuratora lub inny organ prowadzący postępowanie karne o konieczności informowania prezesa sądu okręgowego, przy którym biegły sądowy lub instytucja zostali ustanowieni o nieuzasadnionej odmowie wydania opinii, wydaniu opinii nierzetelnej lub rażąco wadliwej, lub z nie dającym się usprawiedliwić opóźnieniem zostało omówione we wcześniejszej części uzasadnienia, przy określaniu przesłanek skutkujących koniecznością lub możliwością zwolnienia z funkcji i ma na celu wykluczanie z grona biegłych sądowych osób nie dających rękojmi należytego wykonywania powierzonych obowiązków.

W Rozdziale 6 określono zasady finansowania czynności biegłego sądowego oraz zasady finansowania wydawania opinii przez instytucje specjalistyczne.

Projekt w art. 55 określa ogólne zasady ustalania wynagrodzenia należnego biegłemu sądowemu i instytucji specjalistycznej za wydaną opinię. W ust. 2 niniejszego artykułu wskazano na poszczególne składniki wynagrodzenia, do których zaliczono: należności za czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy oraz sporządzeniem opinii. Nadto, zgodnie z ust. 3 w skład wynagrodzenia będzie wchodzić zwrot udokumentowanych kosztów zużytych materiałów. Celem uregulowania kompleksowego wynagrodzenia wprowadzono również ryczałtową należność z tytułu innych wydatków, niezbędnych do wydania opinii, która stanowić będzie 5 % należności za czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy oraz sporządzeniem opinii. Ryczałt ten obejmie wydatki związane ze sporządzeniem opinii, trudne do szczegółowego wykazania, jak należność za zużyty prąd, wodę, koszty eksploatacji

niektórych urzędzeń. W ust. 4 rozwiązano kwestię kosztów przejazdu, noclegów i diet, przyjmując, iż w przypadku wezwania w kilku sprawach na ten sam dzień zwrot kosztów i diety przyznaje się tylko raz.

Celem zrekompensowania wszelkich kosztów podmiotom wydającym opinię związaną z poddaniem osoby pod obserwację, oprócz kosztów wskazanych w art. 55 ust. 1-3, przysługiwać im będzie ponadto zwrot kosztów pobytu osoby na obserwacji (np. wyżywienie, opieka, świadczone usługi medyczne) powiększony o ryczałt w wysokości 10 % tych kosztów, który obejmie trudne do szczegółowego wykazania wydatki związane z obserwacją osoby (art. 56 projektu ustawy).

Regulacja określa w art. 57 obejmuje kwestie związane z udziałem biegłego sądowego w czynności dowodowej, wskazując, iż przysługujące mu wynagrodzenie za godzinę pracy równe będzie wynagrodzeniu za godzinę czynności związanych z wydawaniem opinii. W ust. 2 niniejszego artykułu doprecyzowano sposób liczenia koniecznej obecności biegłego sądowego wskazując nadto, że każdą rozpoczętą godzinę, liczy się jako pełną. W ust. 3 wskazano zaś, iż prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 przysługiwać będzie również w przypadku nieskorzystania z usług wezwanego biegłego sądowego. Zgodnie z regulacją zawartą w ust. 4, zasady wynagradzania biegłego sądowego za udział w czynności dowodowej stosowane będą odpowiednio do każdej osoby, która brała udział w sporządzaniu opinii.

Ponieważ obecnie organy władzy publicznej odmawiają biegłym przyjmowania faktur VAT, w których podatek został doliczony do kwoty wynagrodzenia obliczonego zgodnie z przepisami obowiązującego rozporządzenia, biegli odprowadzają podatek od towarów i usług od otrzymanej kwoty nie powiększonej o stawkę podatku. Oznacza to znaczne zmniejszenie faktycznie uzyskiwanego przez nich wynagrodzenia. Na problem niniejszy zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 12 czerwca 2008 r., sygn. akt S 3/08 – wydanym w związku z wyrokiem z dnia 12 czerwca 2008 r., sygn. akt K 50/05, w którym orzekł, iż art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm., zwanej dalej VAT) jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – i działając w trybie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.). We wskazanym postanowieniu Trybunał zasygnalizował Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Finansów potrzebę podjęcia inicjatywy prawodawczej w związku z luką prawną w regulacjach dotyczących zasad i procedury zaliczania podatku od towarów i usług do kosztów sądowych z tytułu należności poddanych

opodatkowaniu tym podatkiem biegłych sądowych i innych osób wykonujących czynności im zlecone w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym. Projektowany art. 58 ustawy ma na celu zrekompensowanie opisanego powyżej zmniejszenia wynagrodzenia biegłych.

Zgodnie z proponowaną regulacją, biegli sędziowie oraz instytucje specjalistyczne ustanowieni na podstawie niniejszej ustawy, jako osoby spełniające przesłankę wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu podatkiem VAT, uzyskają wynagrodzenie powiększone o stawkę tego podatku. Podobnie, wynagrodzenie powiększone o stawkę podatku VAT otrzymają osoby nie wpisane na listę biegłych sądowych, instytucje nie wpisane na listę instytucji specjalistycznych oraz jednostki naukowo badawcze i zakłady opieki zdrowotnej, które zostały zobowiązane do wykonania czynności biegłego na zlecenie uprawnionego organu i jednocześnie wykazały, złożonym oświadczeniem oraz wystawioną fakturą, iż są podatnikami podatku VAT. Przyjęte rozwiązanie pozwoli uniknąć wypłacania wynagrodzenia powiększonego o stawkę podatku VAT tym osobom nie wpisanym na listę biegłych sądowych, a powołanym do sporządzenia opinii w toczącym się postępowaniu, które nie wypełniają definicji podatnika podatku VAT, to jest świadczą usługi okazjonalnie, bez zaistnienia okoliczności wskazujących na zamiar wykonywania czynności w sposób częstotliwy.

Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za wydaną opinię organ je przyznający będzie zobowiązany do uwzględnienia m.in. stopnia złożoności opinii oraz warunków, w jakich była ona opracowana (art. 59 ust. 1 projektu ustawy), w ramach stawek określonych rozporządzeniem Minister Sprawiedliwości, które zostanie wydane na podstawie art. 59 ust. 3 projektu ustawy.

Celem doprecyzowania zasad uzyskiwania należności za wydawanie opinii albo udział w czynnościach dowodowych, projekt nakłada na biegłych sądowych, osoby, które brały udział w sporządzaniu opinii oraz instytucje specjalistyczne obowiązek zgłoszenia żądania ich przyznania w terminie 14 dni od dnia wydania opinii bądź 7 dni po zakończeniu czynności, do udziału w której podmioty te zostały wezwane (art. 60 projektu ustawy), gwarantując im jednocześnie w ust. 2 powołanego artykułu, iż powinny być o wskazanym obowiązku uprzedzone.

Dążąc do zapewnienia bieżącego rozliczania się organów zlecających wykonanie opinii lub udział w czynnościach dowodowych, w art. 61 ust. 1 projektu ustawy, wprowadzono obowiązek wypłaty należności w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia w tym przedmiocie, ze wskazaniem, w ust. 2 niniejszego artykułu, na

konieczność wypłaty odsetek ustawowych w przypadku nieterminowego uregulowania należności.

Jednocześnie w razie nierzetelnego, wadliwego opracowania opinii lub wydania jej ze znacznym, nieusprawiedliwionym opóźnieniem – wynagrodzenie będzie mogło ulec stosownemu obniżeniu, a w rażących przypadkach nawet nie zostać przyznane (art. 61 ust. 3 projektu ustawy).

Zgodnie z art. 62 projektu ustawy przepisy Rozdziału 6, z zastrzeżeniem art. 58, stosować się będzie odpowiednio do biegłych *ad hoc*, instytucji nieustanowionych instytucjami specjalistycznymi, a powołanych do wydania opinii oraz Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, policyjnych laboratoriów kryminalistycznych, rodzinnych ośrodków diagnostyczno – konsultacyjnych, a także jednostek naukowych w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2004 r. Nr 238, poz. 2390, z późn. zm.) oraz zakładów opieki zdrowotnej w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.) – celem zapewnienia wskazanym podmiotom takich samych zasad finansowania wykonywanych czynności jak biegłym sądowym i instytucjom specjalistycznym.

Art. 63 projektu ustawy ma na celu uchylenie tych przepisów zawartych w dekreście z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445, z późn. zm.), które dotyczą należności biegłych, a więc materii regulowanej niniejszą ustawą.

Art. 64 projektu ustawy uchyla rozdział 6 działu IV ustawy z dnia 27 lipca 2001 Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.) zawierający normę upoważniającą prezesa sądu okręgowego do ustanawiania biegłych oraz prowadzenia ich list, a nadto podstawę prawną do wydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia w sprawie trybu ustanawiania, zasad pełnienia czynności oraz zwalniania z funkcji biegłych sądowych. Powyższe zagadnienia stanowią bowiem przedmiot regulacji niniejszej ustawy.

W art. 65 projektu ustawy przewidziano zmiany ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm) dostosowujące jej treść do stanu prawnego jaki powstanie po wejściu w życie niniejszej ustawy.

W art. 66 ust. 1 projektu ustawy przewidziano, że osoby ustanowione biegłymi sądowymi na podstawie dotychczasowych przepisów stają się biegłymi sądowymi w rozumieniu niniejszej ustawy, z chwilą jej w życie ustawy. Nabyte przez nich uprawnienia do wykonywania czynności związanych z wydawaniem opinii zostaną zatem zachowane, lecz poddane regulacjom nowego aktu prawnego.

W ust. 2 i 3 niniejszego artykułu przewidziano procedurę wpisywania biegłych ustanowionych na podstawie dotychczasowych przepisów na listy biegłych sądowych prowadzone na podstawie niniejszej ustawy, po ewentualnym uzupełnieniu danych niezbędnych do dokonania wpisu na nową listę.

Minister Sprawiedliwości, jak wskazano w art. 67 ust. 1 regulacji, po raz pierwszy udostępni centralną listę biegłych sądowych oraz centralną listę instytucji specjalistycznych po upływie sześciu miesięcy od dnia wejście w życie ustawy. Do tego czasu prezesi sądów okręgowych przekażą Ministrowi aktualne listy, które pozwolą mu na stworzenie list centralnych (art. 67 ust. 2 projektu ustawy).

Artykuł 68 projektu ustawy zawiera przepis wskazujący na zakres stosowania nowej regulacji wobec biegłych sądowych i osób fizycznych nieustanowionych biegłymi sądowymi, a powołanych do wykonywania czynności biegłego, przed dniem wejścia w życie ustawy, między innymi w zakresie dotyczącym zasad finansowania czynności związanych ze sporządzeniem opinii.

Rozwiązanie przyjęte w art. 69 projektu ustawy pozwoli na zakończenie toczących się postępowań administracyjnych w przedmiocie ustanowienia zwolnienia z funkcji biegłego sądowego na podstawie przepisów obowiązujących w chwili wszczęcia postępowania.

Art. 70 stanowi o wejściu w życie ustawy, zakładając sześciomiesięczny okres *vacatio legis*, który wydaje się być okresem wystarczającym na opracowanie niezbędnych aktów wykonawczych oraz zapoznania pracowników organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania, a także dotychczasowych biegłych sądowych z nowymi instytucjami wprowadzanymi projektowaną ustawą.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje ustawa

Projektowana ustawa będzie oddziaływać na biegłych sądowych oraz instytucje specjalistyczne ustanowione przy sądach okręgowych a także na sądy, prokuraturę oraz inne podmioty prowadzące postępowania karne, uprawnione do powoływania biegłych, jak również na nieograniczony krąg podmiotów, które na skutek wydania przez uprawniony organ postanowieniu o zasięgnięciu opinii biegłego, będą występowały w charakterze tzw. biegłego *ad hoc*.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy zostanie przekazany do konsultacji z Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Krajową Radą Sądownictwa, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Radą Radców Prawnych, Naczelną Radą Lekarską, sądami powszechnymi i powszechnymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury, a także ze stowarzyszeniami i organizacjami zrzeszającymi biegłych sądowych oraz zakładami medycyny sądowej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej, z chwilą przekazania projektów do uzgodnień z członkami Rady Ministrów.

1. Wpływ na finanse publiczne

Wejście w życie ustawy spowoduje wzrost wydatków z budżetu państwa, względem ponoszonych obecnie z tytułu funkcjonowania biegłych sądowych. Wzrost ten wiązać się będzie z nowymi instytucjami przewidzianymi w ustawie oraz z projektowanym wzrostem wynagrodzeń biegłych sądowych i objemie:

A. koszty funkcjonowania Komisji do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym

Zakłada się, że prezesi sądów okręgowych będą powoływać wymienione Komisje dla sprawdzenia przygotowania zawodowego części kandydatów na biegłych, nie wyższej niż 50 %. Znaczną liczbę kandydatów stanowią bowiem osoby, które pełniły już funkcję biegłego, nierzadko przez więcej niż jedną kadencję. Ich kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe zostały zatem zweryfikowane w toku wykonywania czynności biegłego. W większości takich sytuacji wystarczające będzie pozyskanie przez prezesa sądu okręgowego informacji na temat sposobu wykonywania obowiązków biegłego w minionych kadencjach. Dodatkowo część kandydatów na biegłych sądowych legitymuje się bardzo dobrze udokumentowanymi kwalifikacjami (egzamin państwowe, aktualne certyfikaty dopuszczające do wykonywania określonych zawodów) oraz praktyką zawodową, co pozwala zrezygnować z dodatkowego opiniowania przez Komisję.

Mając na uwadze, iż od kilku lat liczba biegłych sądowych wynosi około 17 000 i są oni powoływani na pięcioletnią kadencję, można założyć, iż rocznie ustanawianych będzie około 3400 biegłych (nowych oraz ustanawianych ponownie), spośród których najwyżej połowa, to jest 1700, zostanie poddana procedurze opiniowania przez Komisję.

Wynagrodzenie każdego z trzech członków Komisji wynosi 15% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wynagrodzenie to, wedle ostatniego komunikatu (dotyczącego drugiego kwartału 2008 r.), wynosiło 2.951,36 zł.

Zatem, w oparciu o wskazane wyżej założenia, koszt wynagrodzeń członków Komisji w pierwszym roku obowiązywania ustawy powinien szacunkowo wynosić około **2.257.770 zł.** ($3 \cdot 1700 \cdot 0,15 \cdot 2951,36$ zł.).

Dodatkowo należy wskazać, iż członkom Komisji przysługiwać będzie zwrot kosztów podróży i noclegów związanych z udziałem w pracach Komisji. Zakładając, iż członkowie Komisji będą powoływani z obszaru właściwości poszczególnych sądów okręgowych, zaś przypadki konieczności korzystania z noclegów wystąpią jedynie incydentalnie, koszty te wyniosą w pierwszym roku obowiązywania ustawy około **624.172 zł.**

Łączne koszty funkcjonowania Komisji do opiniowania przygotowania zawodowego osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym rocznie wyniosą zatem około **2.881.942 zł.**

B. koszty funkcjonowania Komisji do opiniowania warunków organizacyjno – technicznych posiadanych przez instytucję ubiegającą się o ustanowienie instytucją specjalistyczną

Zakłada się, iż wszystkie instytucje ubiegające się o ustanowienia instytucją specjalistyczną będą poddawana przez prezesów sądów okręgowych procedurze opiniowania przez wymienioną Komisję. Instytucje z reguły świadczą bowiem usługi związane z wykorzystywaniem różnego rodzaju aparatury, sprzętu specjalistycznego, niezbędnego do sporządzania opinii, zasadne zatem jest dokonanie weryfikacji posiadania odpowiednich urządzeń oraz ich jakości.

Zakładając jednocześnie, iż około 100 instytucji rocznie będzie ubiegać się o ustanowienie instytucją specjalistyczną, a nadto mając na uwadze zasady wynagradzania członków Komisji analogiczne jak Komisji opiniującej przygotowanie zawodowe osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym, koszt wynagrodzeń członków Komisji wyniesie około **132.870 zł.** ($100 \cdot 0,15 \cdot 2951,36$ zł).

Zwrot kosztów podróży i noclegów członków Komisji związanych z udziałem w pracach Komisji, przy analogicznych założeniach jak w przypadku Komisji opiniującej przygotowanie zawodowe osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym wyniesie około **36.716 zł.**

Łączne koszty funkcjonowania Komisji do opiniowania warunków organizacyjno – technicznych posiadanych przez instytucję ubiegającą się o ustanowienie instytucją specjalistyczną wyniosą zatem około **169.586 zł.**

C. koszty zwiększenie wysokości wynagrodzeń biegłych o stawkę podatku od towarów i usług

Wedle wyliczeń dokonanych w oparciu o dane z całego 2007 r., skutki finansowe zwiększenia wysokości wynagrodzeń biegłych sądowych o stawkę podatku VAT przedstawiać się będą następująco:

Skutki finansowe w części 15 „Sądy powszechne”:

Wysokość wynagrodzeń biegłych w roku 2007 wyniosła 91.472.158 zł, zatem 22 % podatek VAT od przedmiotowej kwoty wyniósłby ok. **20.123.875 zł** (rocznie).

Skutki finansowe w części 37 „Sprawiedliwość”:

Wysokość wynagrodzeń biegłych w roku 2007 wyniosła 55.339.305 zł, zatem 22 % podatek VAT od przedmiotowej kwoty wyniósłby ok. **12.174.647 zł** (rocznie).

Ogółem skutki finansowe zwiększenia stawek wynagrodzenia biegłych o 22 % stawkę podatku VAT, obliczone w oparciu o dane z 2007 roku, wyniosłyby ok. **32.298.522 zł** w skali roku.

D. koszty zwiększenia wysokości wynagrodzenia biegłych

W wydanym na podstawie na art. 59 ust. 3 projektu ustawy rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości określona zostanie wysokość wynagrodzenia przysługującego biegłym sądowym za wykonywane czynności, na poziomie średnio o 50% wyższym od stawek obowiązujących obecnie.

Mając na uwadze, iż wedle danych za 2007 r. łączna wysokość wynagrodzenia biegłych, pokrywana z części 15 „Sądy Powszechne” wyniosła 91.472.158 zł, zaś z części 37 „Sprawiedliwość” – 55.339.305 zł - zakładana podwyżka wynagrodzeń spowoduje dodatkowe obciążenie wskazanych części budżetowych odpowiednio o: **45.736.079 zł** i **27.669.662 zł**.

Ogółem, skutki podwyższenia wynagrodzenia biegłych sądowych, prognozowane w oparciu o dane z 2007 r. spowodują, iż łączna wysokość wynagrodzeń wypłacanych z tytułu wykonywania czynności biegłego będzie wynosiła około 220.217.204 zł, w tym, z tytułu przewidywanej podwyżki wynagrodzeń - około **73.405.741 zł**.

Należy zauważyć, iż wobec przewidywanego w projekcie podwyższenia wynagrodzeń biegłych o średnio 50 %, odpowiedniemu zwiększeniu, o połowę, ulegną również skutki finansowe związane z koniecznością przewidzianego w projektowanej ustawie doliczania do powiększonych wynagrodzeń biegłych - kwoty podatku VAT, co stanowiłoby w części 15 „Sądy powszechne” wzrost wydatków w wysokości - **10.061.938 zł**, natomiast w części 37 „Sprawiedliwość” - **6.087.324 zł** (łącznie 22% VAT od kwoty 73.405.741 zł wynosi 16.149.262 zł).

Zatem łączne wydatki związane z podatkiem VAT, po podwyżce wynagrodzeń o 50 %, wyniosłyby w sumie 48.447.783 zł. wobec planowanych przed podwyżką 32.298.522 zł.

- z czego:

30.185.813 zł. - w części 15 „Sądy powszechne”

18.261.971 zł. - w części 37 „Sprawiedliwość”.

Przedstawione wyżej wyliczenia skutków finansowych doliczania stawki podatku VAT do wynagrodzeń biegłych zostały opracowane w oparciu o wynagrodzenia przyznane wszystkim biegłym, z których usług korzystały uprawnione organy, tak więc również tych,

którzy zgodnie z brzmieniem projektu ustawy nie będą uzyskiwać wynagrodzenia powiększonego o stawkę podatku VAT. Mając jednak na uwadze, iż brak jest możliwości wskazania, jaki procent biegłych powoływanych przez sądy i prokuratury nie wypełnia definicji podatnika podatku od towarów i usług, a zatem będzie uprawniony do otrzymywania wynagrodzenia nie powiększonego o stawkę podatku VAT - nie można bardziej precyzyjnie określić wzrostu wydatków z budżetu państwa. Szacując w sposób bardzo przybliżony można jedynie wskazać, iż wymienione kwoty **32.298.522 zł.** (*bez podwyżki wynagrodzeń*) lub **48.447.783 zł.** (*z uwzględnieniem ww. podwyżki*) - mogą ulec, co najwyżej, kilkuprocentowemu obniżeniu.

E. wzrost wynagrodzenia biegłych w związku z ryczałtem 5 % na pokrycie kosztów

Na podstawie planowanego art. 55 ust. 3 biegłemu sądowemu oraz instytucji specjalistycznej przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów zużytych materiałów a nadto ryczałtowa należność z tytułu innych wydatków niezbędnych do wydania opinii, w wysokości 5% wynagrodzenia za wydaną opinię.

Mając na uwadze dane za 2007 r. odnośnie łącznej wysokości wynagrodzeń biegłych, pokrywanej z części 15 „Sądy Powszechne” oraz z części 37 „Sprawiedliwość” - zakładany ryczałt spowoduje dodatkowe obciążenie wskazanych części budżetowych odpowiednio o: **4.573.608 zł** i **2.766.966 zł.**, odpowiednio w części 15 i 37 budżetu państwa (*bez uwzględnienia kwoty podatku VAT*).

Po powiększeniu ww. kwot o kwotę podatku VAT doszłoby do dodatkowego wzrostu wydatków: w części 15 „Sądy powszechne” w wysokości - **1.006.194 zł.**, natomiast w części 37 „Sprawiedliwość” - **608.732 zł.**

Po podwyższeniu wskazanych kwot o 50 % wyniosłyby one łącznie odpowiednio: w części 15 „Sądy powszechne” w wysokości - **8.369.703 zł.**, natomiast w części 37 „Sprawiedliwość” - **5.063.547zł.**

F. zakupienie programu do prowadzenia centralnej listy biegłych sądowych oraz centralnej listy instytucji specjalistycznych oraz zapewnienie etatu w służbie cywilnej dla osoby, która w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości będzie zajmowała się bieżącą aktualizacją danych na centralnych listach.

W celu uczynienia centralnej listy biegłych sądowych oraz centralnej listy instytucji specjalistycznych funkcjonalnymi instrumentami, pozwalającymi na szybkie wyszukiwanie

biegłych sądowych określonych dziedzin, niezbędne jest ich prowadzenie w formie programu, który zapewniłby możliwość odnalezienia biegłych sądowych wedle różnych kryteriów wyszukiwania – nazwiska, miejsca zamieszkania, sądu przy którym zostali ustanowiony czy też dziedziny wiedzy i nauki.

Wstępny szacunkowy koszt zakupu takiego programu wyniesie około **150.000 zł**.

Dla obsługi centralnych list niezbędne jest pozyskanie dodatkowego etatu specjalisty dla Departamentu Organizacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości, w ramach którego dokonywana byłaby bieżąca aktualizacja tych list w oparciu o dane nadsyłane przez prezesów sądów okręgowych. Mając na uwadze przewidywaną znaczną płynność dużej liczby danych na obu listach (obecnie, na listach prezesów sądów okręgowych wpisane jest około 17.000 osób), niemożliwym jest zapewnienie ich obsługi w ramach obecnego stanu zatrudnienia Departamentu Organizacyjnego.

Koszt utworzenia stanowiska pracy wyniesie - **10.000 zł**, zaś koszt rocznego wynagrodzenia dla etatu specjalisty wraz ze wszystkimi pochodnymi - **60.000 zł** (12*5.000zł).

G. wzrost wynagrodzenia w związku z poddaniem osoby pod obserwację psychiatryczną

W art. 56 projektu przewidziano dodatkowy wzrost wynagrodzenia za wydaną opinię podmiotom wydającym opinię związaną z poddaniem osoby pod obserwację gdyż oprócz kosztów wskazanych w art. 55 ust. 1-3, przysługiwać im będzie ponadto zwrot kosztów pobytu osoby na obserwacji (np. wyżywienie, opieka, świadczone usługi medyczne) powiększony o ryczałt w wysokości 10 % tych kosztów, który obejmie trudne do szczegółowego wykazania wydatki związane z obserwacją osoby.

Brak danych uniemożliwia wskazanie kwotowo wysokości planowanych w tym zakresie kosztów.

H. przeprowadzanie wywiadów środowiskowych względem osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym.

W związku z projektowaną instytucją wywiadu środowiskowego przeprowadzanego względem osób ubiegających się o ustanowienie biegłym sądowym, niezbędne jest zapewnienie określonych środków, na ich przeprowadzanie.

Szacuje się, iż rocznie będzie przeprowadzane około 3400 wywiadów, zaś koszt ich przeprowadzenia obciążą część budżetową, której dysponentem jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Łączny koszt związany ze zmianami w zasadach powoływania i funkcjonowania biegłych sądowych względem obecnego modelu, wynikający z wejścia w życie niniejszej ustawy, w pierwszym roku wyniesie około **ok. 138.558.302 zł (+ ryczałt 10 % za obserwacje psychiatryczne + koszt wywiadów środowiskowych)**

2. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

3. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw.

4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanej ustawy leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.